

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ ve:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrť leta 6—
na mesec 2—

upravnistvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrť leta 5:50
na mesec 1:90

Izjava vsak dan svojo izjavo oddaje in praznika.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošilja naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka volja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrť leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 85.

Državni zbor.

Vojaški kazenski proces. — Velik kulturni čin. — Pred počitnicami. — Neudobno razpoloženje v parlamentu. — Nezadovoljni parji. — Sejno poročilo.

Dunaj, 3. julija.

Dva velikanska zakona sta bila danes sprejeta. Velikanska po svoji vsebini, po svojem obsegu, predvsem pa po svojem pomenu. Zbornica je odobrila vojaški kazenski proces za armado in za domobranstvo. Kratka in vendar temeljita debata je bila nekak zunanji izraz one splošne želje, da ne sme prenovljenje vojne sodne uprave in njenega postopanja niti za trenutek zaostati za prenovljenjem oborožene sile naše armade. Reforma vojaškega kazenskega procesa pomenja velik kulturni čin. V zastarelem nazadnjaškem ovzdušju procesnega reda iz časa Marije Terezije je do danes trpelo pravosodje v naši armadi. V 20. stoletju so naša vojaška sodišča sodila po principih, ki so izročila vojaka - obtoženca kot nemo, zvezano in obrambe nezmožno žrtev njegovim sodnikom, ki so bili zaeno njegovim obtoževalcem in njegovi branitelji. — Cela država je čutila naš stari vojaški kazenski proces kot kulturni madež, katerega smo se sramovali pred celo Evropo in katerega vendar nismo mogli odpraviti, ker so leta in leta ovirale reformo razne državnopravne in jezikovne zapreke in — ker je bilo premagati celo odpor nekaterih vojaških krogov, ki so menili da bi moderni duh škodoval vojaškemu.

Sele, ko je stopila brambna reforma na plan, je bilo mogoče ustreči tudi zahtevi po reformi vojaškega kazenskega procesa. Po dolgotrajnih pogajanjih se je posrečilo pripeti novi vojaški kazenski proces k brambeno reformnim zakonom in v avstrijskem parlamentu je želja po prenovljenju vojnega pravosodja odstranila marsikatero težko kamno in jake s ceste, po kateri je hodila brambna reforma.

Največje pridobitve novega vojaškega kazenskega procesa: obtoževalni princip, ustmenost, javnost in neposrednost postopanja, uvedba pravičnega pravnega leka nadkrijujoč ene hibe, ki jih ima brezdomno tudi novi zakon, zlasti če ga presojamo s

itališča upravičenih narodnih zahtev. Toda zbornica si je bila svesta, da gre ali celo delo zavreči ter je izločiti nevarnostim in težkočam novih pogajanj ali pa ga nezmerno, kakor ga je v soglasju z vlado pripočal odsek sprejeti. In lahko se je določila za to drugo alternativo; skaj soglasno je tekot današnjega polodnevna odobrila 495 paragrafov o. kaz. procesa za skupno armado in mornarico in ravno tako obširno redlo glede sodnega postopanja ri deželni brambi.

Par minut na to ste se nahajala ba zakona že v gosposki zbornici, i je na nje čakala, da ji še danes dobri...

Cesar se jutri odpelje v Ischl, red odhodom pa gotovo še podpiše roje ime na štiri zakone, ki tvorijo svoji skupnosti veliko delo brambne reforme.

Z današnjim dnevom je glavno delo predpočitniške seje končano. V več naglici hoče rešiti parlament še katere manjše zadeve, v petek pa sipodajo poslanci domov ter se vrno šele v jeseni.

Sicer je zadnji čas, da se zbornica razide. V vsakim dnevom naraščajmed vlado in parlamentom, med sankami, v strankah in njih organizacijah težkoče in napetosti. Včerajš klic načelnika poljskega kluba p trdni večini in parlamentarni vladi je jasno pokazal v kakem razpoložju se nahaja baš ta najkonzervativnejša in najtreznejša skupina držnega zbora. Pičla večina, ki je v vraz dovolila vladi budgetni provizij, napoveduje Heinoldu skorajš konec, v posameznih odsekih vevjedno ostrejša sapa in konflikti z vlodo so na dnevnem redu: odsek za dravne nastavitve je izrekel dopdan ministrstvu radi njegovega ptopanja v uradniškem vprašanju grjo, v budgetnem odseku se je sknilo preiskati sumljive transakcije Neiskirchner - Bienenrthove vlade z lloydom, v vodogospodarskem odku so pričeli Rusini zopet obstrirati in odpor južnih poslancev pr vodocestni predlogi se pojavlja šeredno prav ostro. Stranke same si voje taktike ne morejo enotno uranati; sedaj so izbruhili že dolgoatentni konflikti med nemškimi radkalci s Češkega in nacionalci iz alpskih dežel, ki ne obetajo Nationalverandu prav ničesar dobrega.

Razpor v združenju nemških alpskih poslancev je bil sicer tekotim popoldneva poravnana toda le na zunaj. Najjasnejše znamenje, koliko konfliktnega gradiva se je med Nemci samimi že nabralo, je to, da so alpski Nemci izvolili poseben komite, ki naj »razmišlja« o reorganizaciji skupnega Nationalverbanda.

Poletna sesija ni izpolnila vseh nad, ki so se stavile vanjo. Parlament predvsem ni izpolnil svoje prve in največje dolžnosti, ki mu je dana po ustavi: preskusil in odobril ni rednega proračuna — vzroka dovolj, da smatramo baš potekajočo sesijo vsaj s konstitucionalnega stališča za malo zadovoljivo.

Toda zbornica gre na počitnice z velikim upanjem: vedno določeneje se glasijo vesti, da je češko - nemška sprava perfektna. Njene posledice se morajo pokazati pred vsem tudi v parlamentu, in sicer v smislu rednejšega, umerjenjšega in gladkejšega delovanja.

V gosposki zbornici je danes velik dan. Tudi tukaj se širi nezadovoljstvo s Heinoldovim kabinetom, in četudi kritika ne postaja direktna, kaže vendar debata o budgetnem provizoriju sama na sebi, da so avstrijski pari s svojo obsodbo gotovi. Povejo to vedno na svoj način s tem, da razširijo debato ter podajajo razne, prav pametne nasvete, tožijo o zanemarjenosti financ in o težavah in zaprekah njihove reforme. S posebno vnetostjo se pri takih prilikah zaletavajo v zbornico poslancev ter kritizirajo njeno delovanje in nehanje baš tam, kjer se je isto nahajalo v soglasju z vlado...

V naslednjem podajemo sejno poročilo:

Predsednik dr. Sylvester je ob 11. otvoril sejo.

Prešli so takoj na dnevni red. Proračunski provizorij in zakonski načrt glede določitve končnega termina obligacij, ki so bile na podlagi zakona z dne 20. januarja 1868 v svrhu konvertacije izklicane, sta bila sprejeta tudi v tretjem branju.

Nato so začeli skupno obravnavati poročila justičnega odseka o vojaškem kazenskem redu za armado in domobranstvo, pri čemur so združili generalno in specialno debato.

Poročevalec dr. Isopescu-Grecul je rekel, da noče imeti ve-

likega govora pri uvedbi debate, čeprav gre pri predlogah glede kazenske - pravnih redov za velika kodifikatorična dela. Zbornica naj dokaže, da ima za velike kodifikatorične naloge moč in potem ne bo imela vlada nobenega vzroka več, zadrževati drugo veliko legislativno delo, kodifikacijo materialnega kazenskega prava.

Minoritetni poročevalec dr. Liebermann je pozdravil predlogo kot bistven napredek napram sedanjemu pravnemu položaju. V gotovem oziru je še boljši, nego državljanski kazenski red.

Minoritetni poročevalec Leo Winter se je pritoževal, da svoboda zagovora v vojaško - kazenskem postopanju ni dovolj varovana.

Minoritetni poročevalec dr. O'fener je zahteval, naj se kolikor mogoče varuje neodvisnost sodnikov. V slučaju Ferrer se je moglo natančno spoznati, kam dovede, če vojaški sodniki na zgoraj niso odvisni.

Nato je govoril justični minister dr. Hochenburger ter se obračal proti raznim minoritetnim predlogom.

Ko so govorili še dr. Schacherl, Olesnicki in Mühlwert, je bila debata zaključena.

Po govorih generalnih govornikov, je bil vojaški kazenski - pravni red za armado in domobranstvo neizpremenjen sprejet v drugem in tretjem branju.

Nato so nadaljevali razpravo o nujnih predlogih dr. Schürffa in tov. glede uvrstitve vinogradov z ameriški trtami v slabjši bonitetni razred in glede vračila posojil, dovoljenih vsled trne uši. Govoril je posl. Jarc.

Razprava je bila nato prekinjena, seja pa končana.

Govor posl. dr. Vladimirja Ravniharja

v poslanski zbornici dne 27. junija 1912.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

Toda če že Madžari skupnost na ta način razumejo, da imajo vsled te skupnosti le prednosti, le pravice in nikalih dolžnosti napram skupno-

sti, tedaj mi vendar ne moremo tega čudnega stališča te societatis leoninae brez vsega sprejeti. Naša dolžnost je, gospode onstran Litve pri vsaki priliki, ki se nam nudi, opozoriti na to, da tudi oni le v skupni zvezi z monarhijo nekaj veljajo, da pa odtrgani od monarhije ne pomenjajo drugega, nego od viharjev obdan otok v morju njim popolnoma tujih narodov. Najmanj, kar moremo zahtevati, je, da oni kot »del, ki hoče biti enakovreden« zdaj iz dveh delov obstoječe monarhije ne zapuste tal pravne države, kajti le s takim smo se mi zvezali. Kajti le vsled tega se smatramo predvsem legitimirane, brez nadaljnjih ozirov na obstoječe krvne zveze, da objektivno presodimo sedanje anormalne razmere v hrvaškem kraljestvu. In ali moramo še le mi opozoriti vlado, posebno skupno vlado, nato opozoriti, da nikakor ne koristijo take, od zgoraj ustvarjene protustavne razmere veljavi monarhije? Ali pa morda misli vlada, da je v resnici tako velika čast, če se naša monarhija odlikuje med državami, v katerih se gotove narodnosti v interesu drugih, protežiranih, zatirajo? Nikaka zadovoljujoča slika se ne bo podala letos na narodnostnem kongresu, ki se vrši v Parizu, o naši monarhiji, če se bo govorilo o anormalnih razmerah, vsled katerih morajo trpeti posebno slovanske narodnosti tostran in onstran Litve. In da se bo o njih govorilo, za to bomo že poskrbeli.

Razpravo o sedanjih hrvaških razmerah ne smemo tudi v tej zbornici toliko časa postaviti z dnevnega reda, dokler ne postanejo zopet normalne; kajti kakor se je že v delegacijah opravičeno trdilo, je hrvaška resolucija od zgoraj v stanju, kako resno vplivati na razmere v Bosni, da celo na razmere na Balkanu. Balkan bi padel sam od sebe kot dozorel sad v roke naše monarhije, vsaj v trgovinskopolitičnem oziru, če bi avstrijski takozvani državniki že zdavnaj ne zaigrali s svojo napačno politiko vseh simpatij balkanskih narodov. (Popolnoma res!) Ali pa mislijo, da morejo naši boleštni klici v resnici vzbuditi v srcih balkanskih narodov tako zapeljiv odmev, da bi padli Avstriji z največjim veseljem v roke? Niso še prišli iz onih nerodnih začetkov politike, ki meji že na diletantizem. Dela se nemška in

LISTEK.

Lepi striček.

(Bel - Ami.)

Francoski spisal Guy de Maupassant. — Prevel Oton Zupančič.

(Dalje.)

Ponavljala je: »O, veliko reč so zasnovali, velikansko. Sicer je pa spredel vse to Walter, on razume te reči. Res, nekaj prav posebnega je to.«

Ta njena dolga priprava ga je razburjala.

»Daj, povej no brž.«

»No, da, tako-le. Ekspedicija v Tanger je bila med njimi sklenjena takoj tisti dan, ko je prevzel Laroche vnanje stvari; in polagoma so pokupili vse maroško posojilo, ki je bilo padlo na štiri ali petinšestdeset frankov. Nakup so izvršili zelo spretno, s sumljivimi, umazanimi posredovalci, ki niso vzbujali nezaupanja. Še Rothschilde so opeharili, ki so se čudili, kaj da zahtevajo ljudje samo marokin. Pomirili so jih, ko so jim imenovali mešetarje, same propalce, same neizkušene ljudi. To je veliko banko potolažilo. Sedaj pa se odpošlje ekspedicija, in samo da bomo zdolaj, bo jamčila za dolg francoska država. Naši prijatelji pridobe pet-

dest, šestdeset milijonov. Razumeš vsotvar? Potem tudi razumeš, kako je bojilo vsakega, in kako se boje, da se ne bi tudi najmanjša malenkost raztrosila med ljudi.«

Glavo je bila naslonila mlademu požu na prsa, komolce mu položila kolena, stiskala in privijala se jk njemu, čutila je, da se sedaj zanja zanjo, in pripravljena je bila storiti karkoli za en poljub, za en smeljav.

Prašal je: »Ali več to zagotovo?«

Odgovorila je s prepričanjem: »O, rav za trdno vem!«

Dejal je: »Ta je pa res prav dobra, tega govnača Larochea, tega bom že uščenil. O, poniglavec! Naj se levaruje!... Naj se le varuje!... S prsti mu zmastim njegovo suhoministrovanje!«

Potem se je zamislil, pa zamomal: »Ampak to bi treba izkoristiti.«

Še utegneš nakupiti posojilnih papirjev. Po dvainšedemdeset frankov p.

Ponesel je: »Že, ampak denarjanimam na razpolago.«

Ivignila je oči proti njemu, udan prošeče oči. — »Mislija sem na to mucek moj, in če bi bil dober, prav lober z menoj, če bi me imel samomalo rad, pa mi dovoliš, da ti posojim.«

lastno, skoraj trdo je odgovoril: »O, tega, tega pa že ne!«

Mrmrala je s prosečim glasom: »Poglej, saj se lahko tako naredi, da ne bo treba izposojati denarja. Jaz sem jih hotela kupiti za deset tisoč frankov, tistih papirjev, sama, da bi imela potem nekaj denarja čisto zase. No, dobro, pa jih vzamem za dvajset tisoč! In ti boš imel polovico deležev. Razumeš, da tega Walterju ne vrnem. Za sedaj torej ti ni treba ničesar plačati. In ako se posreči, dobiš sedemdesettisoč frankov. Ako se ne posreči, mi boš dolžan deset-tisoč frankov, ki mi jih plačaš, kadar ti bo prav.«

Še enkrat je rekel: »Ne, takih kupčij ne maram.«

Pa ga je pregovarjala, dokazovala mu je, da si v resnici izposodi na besedo deset-tisoč frankov, da jih utegne izgubiti, da mu torej ona ničesar ne posodi, ko vendar založi stroške Walterjeva banka.

Vrhu tega mu je razlagala, da je bil on tisti, ki je vodil v »Vie française« ves politični boj, ki je omogočil to kupčijo, in da bi bil pač neumen, ako se ne okoristi.

Še se je obotavljal. Ona pa ga je silila: »Premisli no, da ti jih posodi pravzaprav Walter, tistih deset-tisoč frankov, in da si mu storil uslug, ki so mnogo več vredne.«

»Dobro, pa naj bo!« je dejal.

»Torej deliva na pol in na pol. Ako izgubimo, ti vrnem deset-tisoč frankov.«

Bila je tako srečna, da je vstala,

ga prišla z obema rokama za glavo in ga začela hlastno poljubljati.

Od konca se ni branil, potem pa, ko se je osrčila, ga prižemala k sebi in ga hotela zadušiti z vročimi objemi, je pomislil, da pride kmalu ona, da bi se zamudil, ako se uda slabosti, in da bi pustil stari ljubici v naročju tisti ogenj, ki je boljše, če ga ohrani za mlado.

In narahlo jo je porinil od sebe: »Daj no, bodi pametna,« je dejal.

Pogledala ga je z obupanimi očmi: »O, Georges, niti poljubljati te ne smem več.«

Odgovoril je: »Ne, danes ne. Malo me glava boli, in to mi škodi.«

Tedaj mu je vsa krotka sedla med kolena in je prašala:

»Ali hočeš priti jutri k nam na obed? Ne veš, kako bi mi ustregel.«

Pomisljal se je, vendar se ni upal odreči.

»Seveda, prav rad.«

»Hvala ti, srček moj.«

Nalahno je drsala z licem mlademu možu po prsih, z laskavo, enakomerno kretnjo, in eden njenih dolgih črnih las se je ujel na telovniku. Ko je to zapazila, ji je prešinila nespetna misel možgane, ena tistih babjeverskih misli, v katerih je čisto ves ženski razum. Prav narahlo je začela ovijati ta las okoli gumba. Potem je pripela na naslednji gumb drugi las, in na spodnjega še enega. Na vsak gumb je privežala po enega. Ko se dvigne, jih ji izpulji. Zabo-

lo jo bo, kako bo srečna. In s seboj odnese nekaj njenega, ne da bi vedel, odnese s seboj pramen njenih las, katerih je ni nikoli prosil. Navezala ga je nase, s tajno, nevidno vezjo. Talisman mu je dala. Nehote bo moral nanjo misliti, o nji sanjati, in že jutri jo bo malo bolj ljubil.

Nenadoma je spregovoril: »Sedaj moram od tebe, zakaj v zbornici me pričakujejo za konec seje. Danes ne smem izostati.«

Vzdihnila je: »Oh, že sedaj!« — Potem pa udano: »Pojd, dragi moj, a jutri pridi na obed.«

In nagloma se je odmaknila od njega. Nakratko in ostro jo je zaskelelo na glavi, kakor bi se bila zbodla s šivankami. Srce ji je utripalo; zadovoljna je bila, da je trpela od njega.

»Zbogom!« je dejala.

Z usmiljenim nasmehom jo je objel in jo hladno poljubil na oči.

Ona pa, ki jo je ta objem razburil, je zamrmrala še enkrat: »Že?« — In s prosečim očesom je namignila proti sobi, v katero so bila vrata odprta.

Odrinil jo je od sebe, pa naglo, kakor da se mu zelo mudi: »Moram iti, kesan bom.«

Ponudila mu je ustnice, ki se jih je komaj doteknil, dal ji je še dežnik, ki ga je pozabila in je povzel: »Ala, ala, podvizajva se, tretja ura je že minila.« (Dalje prihodnja.)

madžarska politika, samo ne avstrijske politike, politike treznosti, da bi se postopalo enako pravično napram stremiljenju vseh avstrijskih narodov brez razlike v kulturnem in gospodarskem oziru. (Resnično!)

Tudi ta napačna politika združuje pri nas življenje, ker je narodnostni boj, ki se ga takorekoč uradno goji, v prvi vrsti kriv, če smo v gospodarskem napredku v primeri s sosednimi državami zaostali. (Pritrjevanje.) Poglejmo svoji dve zavezni, Nemčijo in Italijo, oziroma se na barbarično Rusijo, katere bilanca izkazuje prebitek okoli 450 milijonov rubljev. Mi delamo z deficitom in podbilancami. Mi smo si dali odvzeti tako zelo vsprejemljivo razpečevališče za našo mlado industrijo, Balkan in moramo gledati, kako si čez naše glave, posebno naša ljuba zaveznica na severu tam vedno bolj utrjuje svoje stališče. Še le pri anketi o železninarskem kartelu, ki se je pred kratkim vršila, so konstatirali, da je nas iz zelo močne pozicije na Balkanu skoro popolnoma izpodrinila železna industrija Nemčije.

Seveda je pa obstajala vsa umetnost naših vlad vedno le v tem, da so se kolikor mogoče dolgo vzdržale na krmilu. Tu se izigrava en narod proti drugemu, tam se neki narodnosti vsiljuje uradni druge narodnosti, dočim se druga narodnost zopet leta in leta bori za kako šolo, kak višji učni zavod, kako vsučilišče. Ali ni to pri nas komično, da se moramo za šole šele bojevati, dočim jih v drugih državah vlada ljudstvu takorekoč vsiljuje. Zelo čudno vpliva tudi, da so mislili pred več nego 40 leti to državo z državnimi osnovnimi zakoni postaviti na trdno podlago, da se pa do danes še nobeni vladi ni posrečilo, praktično uveljaviti principe, ki jih vsebujejo državni osnovni zakoni. Namesto da bi na primer znani paragraf XIX. v vseh ozirih in brez protežiranja ene narodnosti pred drugo ex officio uveljavili, puste, da se narodnosti med seboj pogajajo ter si s tem pogajanjem pridobijo večjo ali manjšo pravico do enakopravnosti. Ali je to častno za vlado, ki bi lahko jemala iz državnih osnovnih in drugih zakonov svojo vladarsko modrost? Naravnost sramotno je za pravično mislečo, svoje mesto popolnoma izpolnjujočo vlado, ki čuti tako trden temelj pod seboj, kakor so naši državni osnovni zakoni, da pusti, da posamezne narodnosti kupčujejo med seboj za principije, ki jih vsebujejo državni osnovni zakoni. Vporabljaite prav zakone in ravajte se po njih, potem bodi vsa pravna pogajanja odveč.

Toda tedaj se morajo odpraviti predvsem gotovi napačni principiji dosedanje vladne politike, tako temeljna misel o eksistenci več in manjvrednih narodov v Avstriji, temeljna misel, ki jo ravno slovenski narod na svojem lastnem telesu čuti. Veliko množino dokazov bi lahko za to navedli, naj si že bo v politični upravi, naj si že bo v justični upravi, ravnotako tudi v šolstvu. Tudi vojni upravi moramo napraviti ta očitke. Povsod opazimo tendenco, pritisniti ob zid slovenski element v prosep nemškega, z vsemi močmi podpirati in pospeševati osvojevalno politiko Nemcev.

Kako se to godi v justični upravi, sem na dolgo in široko obrazložil s svojim govorom povodom nujnega predloga Koernerjevega. Naše pritožbe se pa poizgube v zraku,

sedanji vodja justičnega ministrstva jih menda ne sliši, zdi se pa tudi, da nima volje vpoštevati jih. Gospodje morejo to iz tega izprevideti, da sem bil med tem zopet prisiljen, nasloviti par interpelacij na njegovo ekscelenco, interpelacije, na katere pa njegova ekscelenca ni odgovoril in katerim se tudi in merito ni ugodilo. (Dalje pritožuje.)

Srečanje carja z nemškim cesarjem.

Včeraj ob 6. jutraj je zapustil car Nikolaj na krovu jahte »Standard« Peterhof. Jutraj je dobil od nemškega cesarja zelo prisrčno brzojavko, ki ga vabi na obisk križarke »Moltke«. Car je odgovoril v zelo lakavih besedah ter obljubil svoj poset. Vseled tega se bo njegov obisk raztegnil na tri dni. Kakor smo že včeraj poročali, se izvrši ob tej priliki tudi zaroka princa Adalberta Pruskega z najstarejšo carjevo hčerko, veliko kneginjo Olgo. Jahto »Standard« spremlja jahta »Polarstern«. Razen ministrskega predsednika in vojnega ministra ter Sasonova bo navzoč pri sestanku tudi viceadmiral Gregorovič. Parado Viborskega 85. pešpolka, čegar šef je cesar Viljem, bo vodil veliki knez Nikola Nikolajevič.

Iz Neufahrwasserja poročajo, da so odplule ladje »Hohenzollern«, »Moltke« in »Sleipner« včeraj ob 7. uri 3 minut proti Batskem Portu, kamor je dospel ruski car z rodbino ob 11. dopoldne.

Vstaja v Albaniji.

Haki paša poroča iz Bitolje, da se je mnogo šejkov pridružil upornikom. V Bitoli sta prispela dva vlača z vojaštvom iz Carigrada. Oblasti so aretirale dva kmeta, pri katerih so našli bombe. Doslej so dospeli v Bitoli štirje bataljoni, s katerimi lahko razpolaga armadni nadzornik Zekki paša. Baje so storili bitoljski častniki pri Zekki paši zopet korake, da naj se zavzame za pomilostenje upornikov, kar je ta tudi obljubil. — Uporniki so se med tem združili z večjimi arnavtskimi četami ter so odšli v smeri proti Delvini.

V Carigradu se govori, da so se vsi vojaki — Albanci izjavili solidarne z dezertirji ter se branijo sodelovati pri vojaških operacijah v severni Albaniji. Dezertirji zahtevajo slej kot prej, da se izpolnijo njih zahteve ter so v tem oziru popolnoma sporazumljeni z voditelji albanskega narodnega gibanja. Razpoloženje v obeh taborih komiteja je vsled parlamentarnega uspeha vojnega ministra boljše. Ni namreč izključeno, da bo kabinet ugodil želji, ki se obrača samo proti solunskemu komitetnemu ministru Izmailju Hakiju ter ne obstoja na tem, da se prepove častnikom politično delovanje. Prišel bi nato na krmilo kabinet z vojnimi ministrom Šefket pašo in notranjim ministrom Hadžijem Adilom na čelu do vlade. Generalni nadzornik iz Soluna je dospel v Carigrad in svetuje, da naj vlada ne postopa preostro proti upornikom, marveč naj jim zagotovi, da ne bodo kaznovani. Tudi poveljnik 6. armadnega voja v Bitolju Fethi paša je dospel v Carigrad, ter splošno sodijo, da se ne vrne več na svoje mesto. Iz Jedrena poročajo, da obstoja tudi tam častniško društvo z

imenom »Ehali« (ljudstvo) ter da ima to društvo več podružnic, med drugimi tudi v Kirkilisi. Predsednika tega društva sta polkovnik Kiazim in stotnik Said.

Albanski dijaki iz Carigrada so pobegnili na otok Kr, kjer se nahajajo tudi že dijaki iz Soluna.

Do predvčeršnjim je vojaška uprava konstatirala, da je dezertiralo 20 častnikov in 375 vojakov. Toda včerajšnji dan je bil za turško vlado zopet hud udarec. Iz Bitolje namreč je dezertiralo včeraj zopet 25 častnikov in okoli 1000 vojakov. Baje je oddelek častnikov iz Erkindije na potu v Carigrad, da izsili odstop kabineta. Tudi v bližini Janine se je pojavilo nevarno gibanje med častniki. Včeraj je dezertiralo 7 častnikov in 140 vojakov. Proti njim so poslali en cel polk s štirimi strojnimi puškami in en oddelek topničarjev. Celo v častniškem zboru v Janini je prišlo že do resnih diferenc.

Štajersko.

Iz Celja. Kakor smo že večkrat poročali, so prišli vsi štajerski okrajni zastopi v velike finančne težave. Dežela že dve leti ni izplačala dovoljenih doneskov in podpor za ceste, vsled različnih ujm; lansko in predlansko leto se je odpisalo veliko davkov in so tudi okrajji zgubili na dokladah velikanske vsote. Ustavljene so vse zgradbe novih cest, stare pa so zanemarjene, kar je posebno letos, ko imamo neprestano slabo vreme, zelo občutljivo. Okrajji komaj in komaj zmagujejo denar za tekoče najnujnejše izdatke. Da, nekateri še tega ne morejo in so prisiljeni najeti posojila — baš sedaj, ko je denar tako drag in ga je od denarnih zavodov dobiti le pod najtežavnejšimi pogoji. In vseh teh kalamitet je kriva edinole docela brezplodna in samo strankarskim ciljem gotovih klerikalnih kolovodij službeča obstrukcija v štajerskem deželnem zboru. Saj smo videli, da klerikalcem že pri zadnjih mirovnih pogajanjih ni šlo za ničesar drugega ko za razširjenje deželnega šolskega sveta v nemško — klerikalnem smislu. Drugih, bodisi gospodarskih, bodisi narodnostnih zahtev klerikalci niso stavili. In vsled strankarskih kapric naših kaplanov in nekaterih častiteljnih duhovniških koritarjev naj bi trpela cela dežela, naj bi davkoplačevalci pokrivali kasneje prisilne drage dolgove okrajnih zastopov, občin in dežele? Na mestu bi bilo, da bi se sklical tekem poletja sestanek odposlancev vseh spodnještajerskih okrajnih zastopov, na katerem bi se govorilo o položaju, v katerem se nahajajo sedaj te korporacije in na katerem bi se zahtevalo od klerikalnih deželnih poslancev odločne remedeure. Obenem bi bil na mestu sestanek vseh od posledic obstrukcije prizadetih občin. Klerikalne komedije v štajerskem deželnem zboru mora biti konec.

Imenovanje pri Južni železnici. Za nadrevidenta sta imenovana Fr. Jeniček v Mariboru (glavni kolodvor) in Josip Schneider na Pragerskem; za revidenta Evgen Pour v Celju in Alfred Medweth v Mariboru (glavni kolodvor); za pristave Friderik Perme v Trbovljah, Andrej Klavara na Zidanem mostu, Robert Jörgen v Celju, Josip Melcher v Križevcih, Franc Toplak in Avgustin Riegler v Mariboru; za asistente Friderik Lubšina v Ptuj, Ignac Ma-

rinič v Moškanjcih, Ludvik Kranjc v Mariboru in Franc Ljubša v Radgoni; definitivno sta nameščena proviz. asistenta Filip Kurent v Rimskih toplicah in Adolf Pulko v Spilfeldu; za proviz. asistente so imenovani: Janez Gultsch, Ribnica; Ladislav Igielski, Poljčane; Janko Pipan, Grobelno; Janez Klega, Rimske toplice in Robert Dawid na Pragerskem.

Trbovlje. Tamburaško društvo »Kolo« priredi v nedeljo, dne 7. julija veselico v dvorani g. Fortaja na Vodah v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Apeluemo na občinstvo, da se veseli v čim večjem številu udeleži ter tako pripomore do ugodnega uspeha.

Iz Ormoža. Moška podružnica C. M. D. priredi dne 4. avgusta t. l. ljudsko slavnost povodom 25letnice svojega obstanke. Sosedna narodna društva prosimo, da se na to prireditev ozirajo.

Iz Teharja pri Celju nam poročajo: V torek smo imeli pri nas birmo. K škofovemu sprejemu je došel celi naš štajercijansko napredni občinski odbor z županom Goriškom na čelu. Tovarniški ravnatelj Jellek je imel dolg nemški nagovor, na katerega je škof dr. Napotnik nemški odgovoril, češ, da tako pomembnih besed dolgo ni slišal. Ta nemški nagovor in odgovor je seveda na ovčice naše popolnoma slovenske fare zelo vzgojevalno vplival. Naši škofje se pač razumejo na »obrambo« naših »narodnih svetinj«.

Iz Rajhenburga ob Savi. (Prepovedan javni nastop čukulade.) Na Petrovo se obhaja pri nas »žegnanje«. Druga leta so se udeležili Petrove procesije zastopniki uradov in korporacij ter požarna bramba z godbo. Letos vsega tega ni bilo. Vsi so demonstrativno izostali, ker so hoteli klerikalci napraviti iz procesije politično prireditev v trgu. Zbotali so domačo in sosedno čukulado, da bi z njo izzivali katoličke drugega političnega naziranja. Neposredno pred pričetkom procesije pa je politična oblast nastop čukulade prepovedala. To je bilo jako pametno! Procesija se je potem v miru izvršila. Popoldne so si pa fantje iz najbolj črnih vasi junaško puščali kri — čisto po Krekovih navodilih.

Iz Podsrede nam poročajo: V ponedeljek jutraj je nenadoma začela goreti hiša posestnice Pustišek v Šapolah. Ogenj je tako naglo zajel leseno poslopje, da se je mati komaj rešila z eno hčerjo; drugo so vso opečeno izvlekli iz goreče hiše ter jo takoj odpeljali v brežiško bolnišnico. 27letni, nekoliko slaboumni sin Jože je pa zgorel. Na pogorišču so našli pozneje le ožgano lobanjo in nekaj kosti.

30letnica Šaleške Čitalnice v Šoštanju 14. julija t. l. Ker je čas do prireditve že zelo kratek, prosimo še enkrat vsa društva, ki se hočejo udeležiti našega slavnostnega zborovanja dopoldne ob 11. uri, da nam naznanijo svoje delegate vsaj do torka 9. t. m. Prosimo posebno Šokolska društva, da se udeležijo te veselice z zastavo in nam to naznanijo prej kakor tudi članov v kroju. Zanimanje za to veselico je veliko povsod, ker vsak uvidi, kakega velikega narodnega pomena bo ta veselica za Šoštanj, ki je tako ogrožen!

Drobne novice. Konjiški okrajni zastop se je sledeče sestavil: za načelnika je izvoljen konjiški trgovec Kupnik; za namestni-

ka vitanjski župan Hofbauer; za okr. odbornike: iz plenuma loški graščak Possek, iz industrijalne skupine zreški trgovec Presker, iz veleposvestva Franc Jonke, mlinar v Oplotnici, iz trške skupine pek Bezenšek iz Konjic in iz skupine kmečkih občin I. Winter, župan v Zrečah. — Umrl je v Slov. Bistrici Julij Ploj, star 48 let. Pogreb je bil v torek popoldne. — Ženski urarski pomočnik. Pri urarju Dornu v Slov. Bistrici se je izučila za urarsko pomočnico Mimica Vojsk. Na lanski razstavi vajenjskih del v Slov. Bistrici je dobila gđ. Vojsk za lepo izdelano stensko uro prvo darilo. — Prestavljen je c. kr. davčni oskrbnik Rudolf Ilvošek iz Slov. Bistrice v Ormož. — Iz Celja. Kakor se je naknadno izvedelo, se je ustrelil južnoželezniški uradnik Berg (ne Perk) vsled tega, ker mu je manjkalo v blagajni 360 K. Mož je zelo potrpatno živel. Zvečer istega dne, ko je izginil, je dobil nakazano večjo vsoto denarja, pa bilo je že prepozno. — Iz Maribora. Tukajšnje deželno žensko učiteljske obhaja letos desetletnico svojega obstanke s posebno slavnostjo dne 5. julija. Slavnost bo seve, kakor zavod sam, popolnoma nemška. — Deželno kopališče Rogaška Slatina je po zadnjem izkazu kopaliških gostov z dne 29. junija posetilo 1146 gostov.

Koroško.

Stavka. V Fischlovi tovarni za špirit pri Celovcu je pričelo stavkati 80 delavcev.

Grad pogorel. Iz Šentvida ob Glini poročajo, da je pogorel grad Liebenfels z vsemi gospodarskimi poslopji. Grad je last fidejkomisnega posestva grofov Goess in je stanoval v njem najemnik. Kako je ogenj nastal, še ni znano. Gatisi niso mogli, ker ni bilo vode, rešili so le živino, nekaj obleke in nekoliko oprave. Največ škoda ima najemnik, grad je bil dobro zavarovan.

Samomorilec pod vlakom. Pri Grabstajnu so našli na železniškem tiru raztrgano truplo delavca Jakoba Knapič. Truplo je bilo popolnoma brez obleke, obleko je Knapič pustil zloženo na kup ob progi. Knapič je izvršil samomor.

Huda ljubica. V Celovcu se je pripeljal v bolnišnico iz Brež neki Lenart. Mož ima težko rano na glavi, krogla samokresa mu tiči še v kosti. Ustrelila ga je njegova ljubica posestnica Metnitzova. Podrobnosti o dogodku ranjenec noče izpovedati. Policija je uvedla preiskavo.

Ukradene dragocenosti. Ko se je vrnila soproga višjega inšpektorja Karolina Tenčertova v Beljaku po tritedenskem dopustu domov je opazila, da je ukradel nekdo iz raznih predalov veliko dragocene zlatnine in srebrnine. Med dragocenostmi, ki so ukradene se nahajata tudi posebno lepo izdelana zapestnica in prstan z briljanti. Tatvine dolže bivšo njeno služkinjo Nemko Frido Unterlasser, ki je pred par tedni neznanu kam pobegnila.

Ženska — čevljarški pomočnik. V Granici v Lavantinski dolini je dovršila učno dobo za čevljarstvo obrt 28letna Marija Primuš, hči čevljarkega mojstra Primusa in dela sedaj v delavnici svojega očeta kot čevljarška pomočnica. Mojšter oče in stranke so baje z njenim delom prav zadovoljni.

Rienzi, zadnji tribunov.

Zgodovinski roman.

Spisal Edward Lytton - Bulwer.

(Dalje.)

Zadnje poglavje.

Konec lova.

Bilo je jutraj dne 8. oktobra 1354. l. Rienzi, ki je navadno zgodaj vstajal, se je nemirno premetaval po svoji postelji.

»Zgodaj je še,« je rekel Nini, »zdi se, da se nihče naših ljudi ni vstal. Bodi — moj dan začnjenja pred njihovim dnem.«

»Počivaj še, Cola; potreben si spanja!«

»Ne! Mrzlica se me prijema in muči me stara bolečina v boku. Pisati moram pisma.«

»Naj bom jaz, dragi, tvoja pisarica,« je rekla Nina.

Rienzi se ji je ljubeznivo nasmejal in je vstal. Kopal se je kakor po navadi in ko se je vrnil v spalnico, je dobil že Nino, lahko napravljeno, za pisalno mizo.

»Kako tiho je vse,« je rekel Rienzi in naslonivši se čez ramo svoje žene je začel narekovati različna pisma.

»Tako! Zdaj Annibaldiju! Mimorede rečeno: mladi Adrian pride še danes sem. Kako se ga veselim zaradi Irene!«

»Ta draga sestra! Da, ona ga

ljubi — ali pa zna še kdo tako ljubiti, kakor midva.«

»Pač! Na delo — a kakšen hrup je to? Slišim oborožence hoditi — na stopnicah grmi — moje ime kličejo —«

Rienzi je planil po svojem meču. Vrata so bila zdaj siloma odprta in mož v popolnem oklepu je stopil v sobo.

»Kaj pomeni to?« je vprašal Rienzi, ki je z golim mečem stal pred Nino.

Vsiljivi gost je odprl vizir — bil je Adrian Colonna!

»Beži, Rienzi — bežite gosa! Bogu bodi hvala — še vas morem rešiti. Vsled padca Palestrine sem bil osvobojen z vsemi svojimi spremljevalci — a rane moje so me zadržale v Tivoliju. Mesto je bilo polno oborožencev, ki pa tebi, senator, niso vdani. Slišal sem govore, ki so me vznemirile. Sklenil sem, potovati dalje — dospel sem v Rim — vrata so bila na stežaj odprta!«

»Kako —?«

»Stražarjev ni bilo. Naletel sem takoj na četo Savellijevih vojakov. Moje bandero — bandero Colonnov — jih je zmotilo. Izvedel sem, da je en del vaših sovražnikov že v mestu, drugi se bližajo — ljudstvo se oborožuje proti vam. V oddaljenejših ulicah se že zbira drhal. Ljudje so me smatrali za enega tvojih sovražnikov in me burno pozdravljali. Prišel sem semkaj — tudi tu ni več stra-

žarjev. Skrita vrata spodaj so odprta. Zdi se, da ni žive duše več v palači. — Hiti — beži — reši se! Kje je Irena.«

»Kapitol zapuščen — to ni mogoče!« je zaklical Rienzi. Šel je skozi sobe svojega stanovanja v predsobo, kjer so se stražarji mudili čez noč — predsoba je bila prazna. Šel je v Villanijev sobo — nikogar ni bilo tam. Šel je bil še dalje, a vsa vrata so bila od zunaj zaklenjena. Očividno so mu bili zaprli vse izhode, izvzemši skrita vrata, ki so ostala odprta za njegove morilce.

Vrnil se je v spalnico, Nino ni bilo več tam — šla je klicat Ireno.

»Hitro, senator,« je rekel Adrian. »Zdi se mi, da je še čas pobegniti. Priti moramo do Tibere. Moji zvesti vojaki čakajo tamkaj in pripravljeno je čoln.«

»Slišaj,« je rekel Rienzi. »V daljavi slišim vriskanje — dobro znano vriskanje: Živejo ljudstvo! Tako kličem tudi jaz — to morajo biti moji prijatelji.«

»Nikar se ne varaj — ti nimaš nobenega prijatelja več v Rimu.«

»Tiho,« je sušljal Rienzi. »Reši Nino, reši Ireno — jaz ne morem iti s teboj.«

»Ali si blazen?«

»Ne, ampak neustrašen! In če bi šel z vami, bi vas vse vpropastil. Če bi me dobili pri vas, bi z menoj vred tudi vas umorili. Brez mene ste varnejši. Žena in sestra senatorjeva si

nista nakopali sovraštev. Reši jih, plemeniti Colonna! Colla di Rienzi se zanaša na Boga.«

Nina se je med tem vrnila in ž njo je prišla Irena. Iz daljave se je vse bolj slišalo korakanje množice — enakomerno, počasno, vse glasneje.

»Zdaj — Cola,« je rekla Nina gumno in veselo ter se oklenila svojega moža, dočim je Adrian vzel Ireno v svoje varstvo.

»Da — zdaj, Nina,« je dejal Rienzi »zdaj se bova ločila! Če je to moja zadnja ura, potem prosim v svoji zadnji uri Boga, naj te blagoslovi in naj čuva nad teboj, kajti bila si mi velika tolažba, skrbna kakor mati in nežna, kakor otrok: bila si smehljaj mojega ognjišča, bila si...«

Rienzi je skoro izgubil pogum. Globoka, nepopisno nežna in hvaležna ginjenost ga je dušila tako, da ni mogel govoriti.

»Kaj?« je zaklicala Nina in se oklenila Rienzi. »Ločitev? Nikdar! Moje mesto je tu! Ves Rim me ne more odtrgati od tebe.«

Adrian jo je obupno prijel za roko in jo poskusil potegniti k sebi.

»Ne dotaknite se me, gospod,« je zavpila Nina. Z jezo dostojanstvenostjo je osvobodila svojo roko in oči so ji žarele kakor levinji, ki ji hočejo mladiča vzeti. »Jaz sem žena Colo di Rienzi, velikega rimskega senatorja in hočem od njegovi strani živeti in umreti.«

»Peljite jo proč od tod — hitro, hitro! Ze slišim ljudstvo, ki se bliža —«

Irena se je iztrgala Adrianu iz rok. Vrgla se je pred Rienzijem na tla in se oprijela njegovih kolen.

»Pojdi, brat, pojdi. Zakaj tratiš te dragocene trenutke? Rim ti prepoveduje zagnati od sebe življenje, ki je s tisoč vezmi zvezano z obstanom Rima.«

»Prav praviš, Irena — Rim je name navezan — skupaj se bova dvignila ali skupaj padla. Ne govorimo več o tem.«

»Vse nas pahneta v nesrečo,« je s plemenito nestrpnostjo zaklical Adrian. »Še nekaj minut in vsi bomo izgubljeni. Ti klubovalci — ti nisi bil rešen iz tolikih nevarnosti, da bi podlegel pobesneli drhali.«

»Verjamem,« je vzkliknil Rienzi in zdelo se je, kakor da je v tem trenutku se zrasel. »Še bom triumfal! Moji sovražniki in zanamci ne bodo mogli reči, da je Rienzi drugi zapustil Rim. Čujte! Še vedno kličejo »Živejo ljudstvo«. Tako kličanje straši samo tirane. Jaz bom triumfal in živeti!«

»In jaz s teboj,« je odločno rekla Nina.

Rienzi je trenotek molčal. Oledal je svoje zeno, jo strastno pritisnil na svoje srce, jo zopet in zopet poljubil in potem rekel:

»Nina, jaz ti ukazujem — idi!«

»Nikdar!«

Primorsko.

Zapiranje trgovin v Gorici. Trgovski pomočniki v Gorici so poslali namestništvu prošnjo, v kateri zahtevajo, da bi se vse trgovine odpirale ob polu 8. zjutraj in zapirale ob polu 8. zvečer. Opolodanski odmor naj bo določen na 2 uri. Mali trgovci so imeli včeraj zborovanje, na katerem so sklenili, da temu predlogu ne morejo dovoliti in so poslali namestništvu tozadevno resolucijo.

Tržaška porota — smrtna obsodba. Včeraj se je nadaljevala obravnava proti morilcu Pavanu. Zaslili so 48 prič. Zaslisanje 19 prič, ki jih je predlagal zagovornik, je senat odklonil. Sodna zdravnik sta izrekla o duševnem stanju obtoženca, da je ta popolnoma zdrav in ne dušno zmeden. Res je izvršil dejanje v silni razburjenosti, vendar pa je bil pri tem še vendar toliko razsojen, da je odgovoren za svoje dejanje, kar priča tudi to, da se obtoženec spominja vseh malenkosti med umorom. — Pavan je označen kot nasilen človek, in je tudi svojo pokojno ženo velikokrat pretepal. Sodišče je stavilo porotnikom štiri vprašanja in sicer glede umora, glede javne nasilnosti, glede uboja in glede zmedenosti. Porotniki so potrdili z 10 glasovi vprašanje glede umora in zanižali z 8 glasovi vprašanje glede duševne zmedenosti. — Sodišče je obsodilo na podlagi tega pravoreka Petra Pavana na smrt na vislicah. Zastopnik je prijavil ničnost, sodni dvor pa je imel takoj nato tajno posvetovanje, na katerem so sklepali, ali je obtoženec vreden, da se ga priporoča v pomiloščenje ali ne. Rezultat tega posvetovanja ni znan.

»La Fiamma«. Laški radikalni nacionalni tednik v Pulju »La Fiamma« je prenehal izhajati.

Stavka. Na Reki in Sušaku so pričeli stavkati sobni slikarji in pleškariji. Zahtevajo večjo plačo, katere jim delodajalci ne dovolijo.

Podmorski čolni. Tovarna za torpedovke Withead na Reki je ustavila gradbo podmorskih čolnov. Tovarna je opustila delo, ker se baje gradba podmorskih čolnov samo ne izplača, marveč je privedla tovarno do velikih izgub. Tudi so konstatirali pri dosedaj zgradenih podmorskih čolnih bistvene napake. Odpuštili so že 30 uradnikov in veliko delavcev.

Požar na parniku. Na Reki se je vnelo na parniku »Borneo« skladišče za bombaž. Kako je nastal ogenj je neznano, zgorelo je celo skladišče, v katerem je bilo približno 400 zavojev bombaža. Škoda znaša čez 8000 kron. Bombaž je bil namenjen v Trst.

Iz zverinjaka na Brionu. Po enoletnem delu so umetno vzgajališče za noje dovršili. Izvalili so se že trije nasadi in je ostalo živih 15 nojev, izmed katerih je najmočnejši že 75 centimetrov visok. Mlade noje rede prve dni z jajčnimi lupinami in s trdim zrnjem. Do sedaj imajo 12 plemenskih nojev, med temi 8 samic.

Ribnikar pred sodiščem.

Mestni tržni nadzornik Adolf Ribnikar stoji danes pred sodiščem, obtožen hudodelstva javne nasilnosti povodom septembrskih dogodkov leta 1908.

Ovadah in njegovi pajdaši.

Sodna preiskava proti Ribnikarju se je začela v mesecu maju t. l., in sicer na podlagi denunciacije, ki je podpisana: »od deželnega odbora kranjskega — za deželnega glavarja — Lampe.« Iz te uradne denunciacije je spoznati, da so klerikalci najprej uprizorili malo komedijo, da so dobili povod, poseči v stvar, ki deželni odbor nič ne briga in v kateri se nima nič utikati. Klerikalci so namreč v »Slovenca« najprej nahučili »nekega mestnega uradnika«, da se je udeležil septembrskih demonstracij leta 1908. ter obenem očitali policijskemu svetniku Lavtarju pristransko postopanje v tej stvari. Potem pa se je deželni odbor skliceval na tega »Slovenca« in začel »poizvedovanje«. V to je porabil mestni policijski akt, do katerega ima pač deželna vlada vse pravice, deželni odbor pa prav nobenih.

Deželni odbor je zasliševal različne priče. Ker se je deželni odbor vtaknil v stvar, do katere nima nobene pravice, je seveda dr. Pegan imel popolnoma proste roke in je lahko zapisal, kar je hotel. In ker je dr. Pegan tako zanesljiv značaj, da mu ga ni kmalu para — je brez dvoma, da je zapisoval golo in čisto resnico. Na podlagi teh »izpovedi« je potem deželni odbor vložil svojo denunciacijo. Kot priča je naveden tudi policijski komisar Jančigaj. Denunciacija pravi, da ga deželni odbor ni zaslišal, ker je bil težko bolan, da pa je Jančigaj že prej pripovedoval vso stvar uredniku Štefetu in bivšemu

komisarju Robidi. — V tej denunciaciji je končno zapisano: »Pri deželnem odboru zaslišani mestni policijski stražniki so vsi zapovrstjo izjavili, naj se jih nikari ne izda, ker se boje maščevanja Ribnikarja, ako se izve, da so oni povedali, kar jim je znano. To navajam raditega, ker sem prepričan, da bi preiskava, ki bi se vršila proti Ribnikarju, ako bi bil na prostem, gotovo trpela pod vplivom Ribnikarja ter njegovih ožjih somišljenikov na magistratu in izven tistega.«

S tem sumničenjem je deželni odbor hotel spraviti Ribnikarja v preiskovalni zapor in je to tudi dosegel.

Senatu predstavlja višjesodni svetnik Vedernjak, votanje sodni nadsvetnik Hauffen in sodna svetnika Potrato in Stöckl. Državno pravdnštvo zastopa državni pravdnik dr. Neuberger, zagovornik dr. Novak.

Obravnava se je pričela ob 9. dopoldne.

Predsednik Vedernjak: Ako je kdo med navzočimi za pričo, se mora odstraniti. Gospod Ribnikar, vi ste rojeni v Logatcu l. 1880. Vaš oče je bil Vojteh. Ali še žive starši?

Ribnikar: Mati še živi. Predsednik: Vi imate nekaj premoženja.

Ribnikar: Plačo in nekaj knjig.

Predsednik: Koliko imate plače?

Ribnikar: 4600 kron letne plače.

Predsednik: Sodišče bo priče skupno zaprisegle. Ali ima kdo proti temu kak ugovor? — Nihe.

Nato je predsednik prečital obtožnico.

C. kr. državno pravdnštvo v Ljubljani vlaga pri c. kr. deželnem kot sodečem sodišču v Ljubljani, ki je za presojo te kazenske reči pristojno proti Adolfu Ribnikarju, roj. 17. junija 1880 v Spodnjem Logatcu, pristojen v Ljubljano, kat. samsk. mestnemu tržnemu nadzorniku, nekaznovanemu, sedaj v preiskovalnem zaporu

obtožbo.

Adolf Ribnikar je dne 18. septembra 1908 v Ljubljani povodom septembrskih pouličnih demonstracij s hujškanjem množice, ki je z lučanjem kamenja in s palicami iz hudobije pobijala šipe in posodo na kazini, iz česar je nastala škoda v znesku 3830 K ter je zamogla nastati nevarnost za življenje, zdravje in telesno varnost ljudi opisano hudodelstvo namenoma napeljal, ter za njega gotovo izpolnjenje si prizadeval. Zakrivil je s tem hudodelstvo javne nasilnosti v smislu §§ 5. in 85 a) in b) k. z. ter naj se kaznuje v smislu § 86 2 k. z.

Razlogi.

Kakor v obče znano vršil se je dne 18. septembra 1908 zvečer v »Mestnem domu« protestni shod radi »Ptujskih« dogodkov. Shod je na udeležence tako razburljivo vplival, da so se množice ljudi po celem mestu razsule ter različne svojo jezo nad nemškimi zavodi in nemškimi trgovci. V nastopanju demonstrantov je bil spoznati nekaki spored, tako da je domneva popolnoma opravičena, da se izgrede niso vršili vsled hipnega izbruha jeze množice, temuč, da so bili izgrede pripravljeni. Jasno pa je, da niso bili vsi udeleženci izgredivo dogovorjeni, temuč dogovorjeni so bili le nekateri, ki so potem množico, ki se je že pri shodu poprej razburila, hujškali in k izgredivo napeljali.

Z razsodbo z dne 4. novembra 1908 opr. štev. Vr VII 964/8/360 je bila cela vrsta udeležencev pravomočno obsojena radi hudodelstva po § 85. a) in b) k. z. in zadostuje tozadevno sklicevati se na razsodbo. Veliko število udeležencev je seveda ostalo brez kazni, ker ni bilo mogoče vsakega posameznega izslediti.

Povodom preiskave radi septembrskih dogodkov, zlasti radi dogodka na večer 18. septembra 1908 vršile so se poizvedbe tudi zoper sedanjega tržnega nadzornika Adolfa Ribnikarja, ki so pa ostale brezuspešne, ker so priče deloma popolnoma negativno izpovedale, deloma pa celo trdile, da je Ribnikar v Šelenburgovi ulici pred kazino na množico pomirljivo vplival. Kazensko postopanje se je vsled tega ustavilo, vendar se je po Ljubljani splošno govorilo, da je ravno Ribnikar isti, ki je septembrske dogodke v zvezi z nekaterimi drugimi provzročil, da je on eden izmed glavnih krivcev. Ta govorica sploh ni utihnila.

Naknadne poizvedbe sicer niso dognale dokaza, da je obdolženec vprizoril septembrske dogodke, ker je z ozirom na razmere sploh težko, taki dokaz doprinesti.

Nasprotno pa poizvedbe tudi niso doprinesle dokaza, da je javna govorica neresnična. Pač pa so po-

izvedbe dognale, da se je obdolženec izgredivo neposredno udeležil.

Kakor že omenjeno, vršili so se napadi po nekakem sporedu. Prvi naskok se je izvršil na kazino in neposredno v zvezi s tem naskokom na v bližini se nahajajoče zavode, kakor »Kranjsko hranilnico«, nemško gimnazijo, realko itd. Kasneje so se vršili napadi zaporedoma na Mahrov zavod, na zavod Huth, na nemški otroški vrtec v Strelških ulicah in na hišo krojača Reiserja v Reseljevih ulicah.

Najhujši napad je morala prestati nemška kazina, katero smatrajo gotovi krogi kot središče nemškega življa. Pretežna večina udeležencev usodepolnega shoda je je valila proti franciškanskemu mostu na Marijin trg, kjer se je delila v dve krdeli, ki ste stermeli, nahujskani od klica: »h kazini« proti kazini in sicer eno krdelo skozi Wolfve ulice, drugo skozi Šelenburgove ulice. Malo število demonstrantov je tudi skušalo skozi Židovske ulice priti v »Zvezdo« in pred kazino.

Napad se je torej vršil očitno koncentrično od različnih strani, kar dokazuje, da je bila množica vodena od posameznikov, ki so se med njo razdelili. To dokazujejo tudi klici »h kazini«. Kakor potrde nekatere priče, so celo nekatere dame klicale »za nami« ter s temi klici množico hujškale proderati proti kazini.

Kaj je množica nameravala pri kazini, o tem pač nihče dvomiti ni zamogel, zlasti če se uvažuje, da so se že večkrat poprej zgodili napadi na kazino in da so se že opetovano poprej šipe s kameni pobile, seveda ne v tolikem obsegu.

Tako v Wolfvovih ulicah, kakor v Šelenburgovih ulicah so zapirali pot policijski kordoni. V obeh ulicah pa je množica tako pritiskala, da je predrta kordon in sicer skoro istovremno v obeh ulicah. Bržkone pa je bil kordon v Šelenburgovih ulicah nekoliko popreje predrt. V tem hipu, ko je bil kordon v Šelenburgovih ulicah predrt, pa so že tudi začele pokati šipe pri kazini in sicer na obeh straneh, to je v Šelenburgovih ulicah in v Zvezdi.

Ker v Šelenburgovih ulicah, ki so tlakovane z asfaltem ni bilo kamenov, tedaj je jasno, da so ljudje, ki so tvorili množico v tej ulici, kamene seboj prinesli in sicer so jih bržkone nabrali na Vodnikovem trgu.

Ko je množica v Šelenburgovih ulicah prišla do kordona, se ni takoj posrečilo predreti kordon, ker se ji je straža s početka še precej energično nasproti postavila.

Med množico je bilo videti Ribnikarja, ki je sem in tja hodil, mahal z rokami in kakor povsem verodostojna priča Kunaver potrdi, delal vtisk, da je vodja množice.

Priča Kunaver je takrat slučajno prišel z vpreženim vozom v smeri od Zvezde proti Šelenburgovi ulici ter so konji ravno prekoračili kordon, ko je množica vprego ustavila. V tem hipu se je Ribnikar dvignil na voz, ter hujškal množico, češ, da so visokošolci na Dunaju tudi že večkrat demonstrirali, pa so jim bile ulice proste in tu v Ljubljani naj bi Slovincem na domačih tleh zapirali pot?

S klicem »naprej« je stopil z voza in nahujskana množica je kričela »živio in hura« tako hudo pritiskala, da je odpor stražnikom omahnil.

Vsebinsko Ribnikarjevih besed je potrdila cela vrsta popolnoma verodostojnih prič.

Da je bil nastop Ribnikarjev hujškajoč, pa sledi tudi še iz drugih okolščin. Ko je Ribnikar z voza govoril, je stopil policijski komisar Jančigaj k njemu ter ga pozval naj stopi doli iz voza, ker bi ga drugače moral radi hujškanja pustiti aretovati.

Ko so bile šipe že pobite, je Ribnikar še vedno v bližini kazine sem in tja hodil. Policijski komisar Jančigaj je stopil k njemu in mu rekel: gospod Ribnikar, če ste radi miru tukaj pomirjajte ljudi in glejte, da se razidejo. Nato pa mu je Ribnikar osorno odgovoril: Kaj ti boš tukaj uradoval, ali si ti kak komisar? ti pojdi v Union, da te bodo tam ven vrgli.

Iz vsega tega pa sledi, da je bil Ribnikar vodja množice v Šelenburgovih ulicah.

Da je bila množica namenjena »naskočiti« kazino, mu je bilo dobro znano. S tem, da jo je pozval, predreti kordon in umiriti odpor javne straže, je množico napeljal k hudobnem dejanju ter k njega gotove mu izpolnjenju si prizadjal.

Obdolženec trdi, da bi bila množica tudi brez hujškanja pobila šipe na kazini, ker je bila razburjena in je imela iz lastnega nagiba namen nastati kazino ter tu šipe razbiti. Ta zagovor pa obdolženca ne zamore rešiti krivde, kajti po postavi je tudi isti kaznjiv, ki hujška k hudodelstvu človeka, ki je že sam namenjen hudodelstvu storiti. Omeniti pa je, da

je obdolženec s svojim nastopom tudi pripomogel k izvršitvi hudodelstva, ker je ravno vsled tega nastopa množica postala še pogumnejša ter z še večjo silo pritiskala na kordon.

Obdolženec je tudi med razbijanjem šip se nahajal na licu mesta in njegov nastop napram komisarju Jančigaju dokazuje jasno, da se je celi napad zgodil v medsebojnem sporazumljenju in če tudi obdolženec sam ni vrgel nobenega kamena, vendar je s svojim nastopom in svojo navzočnostjo moralno pripomogel k storjenemu činu. Odgovoren je torej tudi za vse posledice (E. Smg. 2201, 2343 in dr.).

Obdolženec pa sicer zatrjuje svojo popolno nedolžnost, češ, da ni hujškal, temuč celo pomirjevalno vplival na množico. Njegov zagovor pa je opovržen po izpovedbah prič. Pripomniti je tu, da so stražniki, ki so tvorili kordon v Šelenburgovih ulicah, že leta 1908 bili zaslišani. Deloma so popolnoma negativno izpovedali, deloma pa obdolženca naravnost razbremenili. Preiskava je dognala, da so se takrat napram mestni straži pojavili nedopustni vplivi v prid obdolženca. Obdolženec je sploh že takrat imel vplivne zaščitnike. Značilno je, da je napram stražniku Ivanu Pustu, ki je obdolženca, ker je sem in tja hodil pri kordonu, hotel prijeti, drugi stražnik rekel: »Kaj pa tega prijemaš, ali ga ne poznaš?« O ovadbi, katero je napravila mestna policija glede septembrskih dogodkov, je bilo pred ekspedicijo vse črtano, kar se je tikalo obdolženca.

Po izjavi posameznih stražnikov je vladal med stražniki sploh strah, da bodo zgubili službo, če ne bodo za Ribnikarja ugodno izpovedali.

Umevno je torej, da leta 1908 ni mesar na dan prišlo, čeravno se je v javnosti govorilo, da je Ribnikar eden glavnih krivcev.

Če se vse te okolščine uvažuje, tedaj se mora priti do zaključka, da je obdolženec bil pri septembrskih izgredivo neposredno udeležen, da je zlasti v Šelenburgovih ulicah bil isti, ki je zločin napeljal in k njega gotovemu izpeljanju pripomogel.

Na predsednikovo vprašanje izjavi Ribnikar, da se ne čuti krivega. Nato proglasi predsednik, da mu je došel včeraj popoldne predlog zagovornika, da naj se zaslžiša kot priči še Jakob in Ivan Dimnik. Dolej ni bilo mogoče tozadevno ničesar ukreniti, zato lahko zagovornik danes stavi enak predlog.

Ribnikar nato opiše, kako je končal svoje študije in kje je bil nastavljen. Dovršil je svoje študije l. 1906 ter je bil predno je končal študije in tudi potem nastavljen pri dunajskem mestnem magistratu do spomladi 1907. Takrat je prišel kot deželni živinozdravnik v Šmarje na Štajerskem, koncem 1907. l. pa v Ljubljano ter je bil tu s 1. januarjem 1908 nastavljen pri kmetijski družbi kot živinorejski nadzornik in ravnatelj podkovske šole do konca leta 1908. S 1. januarjem 1909 je bil nastavljen kot tržni nadzornik pri ljubljanskem mestnem magistratu. V klavnicu, ni bil nikdar nastavljen.

Predsednik: Torej g. Ribnikar, vi se ne čutite krivega. Očita se vam torej, da ste ob septembrskih dogodkih ljudi ščuvali. Povejte, kako je takrat bilo.

Ribnikar: Stanoval sem takrat v Prešernovi ulici. Dne 18./IX. zvečer sem bil na shodu v »Mestnem domu« in sicer blizu govornikov.

Predsednik: Kaj pa se je razpravljalo na tem shodu?

Ribnikar: Razpravljalo se je o ptujskih izgredivo in se je zavzelo stališče proti onim ekscesom. Vsi govorniki so naglašali, da je namen shoda samo ta, da se mirno in dostojno manifestuje. Še po shodu so razni ugledni gospodje rotili množico, naj se mirno razide in naj ne demonstiruje, ker bi se s tem samo pokvaril uspeh manifestacije. Pred Mestnim domom je bila zbrana velika množica. Ta se je napotila proti Mestnemu trgu. Del te množice je šel po Prešernovi ulici. Za temi sem jaz šel. Ko sem prišel pred pošto, sem videl, da so se ljudje »ravšali« s policijskim kordonom. Takrat je prišel po Šelenburgovi ulici voz. Na ta voz sem stopil jaz in jel govoriti. Na posamezne besede se ne morem spominjati. Bistvo mojega govora je bilo to, da je samo mirna demonstracija uspešna in pametna. Zato sem mirni ljudi in jih pozival, naj bodo mirni in naj ne silijo skozi kordon. Naglašam, da je popolnoma nemogoče, da bi bil ščuval množico k izgredivo, saj si vendar ni mogoče misliti, da bi se ne zavedal, da bi s ščuvanjem stavil na kocko vso svojo z dolgiimi študijami priborjeno existenco.

Predsednik: Kako pa ste prišli z onega voza?

Ribnikar: Tega se ne vem spominjati, mogoče sem celo padel.

Predsednik: Kako pa je potem bilo?

Ribnikar: Takrat je z neke hiše padla steklenica.

Zagovornik dr. Novak: Iz Koslerjeve hiše.

Ribnikar: Takrat so jele pokati šipe na kazini, kordon se je umaknil tjakaj in množica je predrta kordon. Tisti čas so bile šipe že pobite. Tu sem nastopil jaz in rotil demonstrante, naj mirujejo, da, nekatere sem celo s silo podil izpred kazine.

Predsednik: Ali ste takrat videli svetnika Lavtarja in Jančigaja, ali ste morda tudi govorili z njima?

Ribnikar: Ne vem se spominjati, zdi pa se mi, da sem Lavtarja videl v Šelenburgovi ulici.

Predsednik: Kam pa ste šli izpred kazine?

Ribnikar: Šli smo iz Šelenburgove ulice na Vodnikov trg ter tam videli napad na Mahrovo hišo in Huthov zavod. Pred nemškim otroškim vrtcem pa nisem bil nikdar. S svojo družbo sem hotel preko Jubilejskega mostu k »Zlati kaplji«. Tu sem videl napad na Reiserjevo hišo. Od tu smo potem šli menda k »Lipi«.

Predsednik: Kako pa to, da ste prav vi govorili na množico?

Ribnikar: Govoril sem zato, ker sem to smatral kot pameten človek za potrebno, zlasti ker so se vsi naši ugledni ljudje trudili, da bi preprečili vsako hrupno demonstracijo in jih pomirili. Imel sem, to priznavam, gotovo »praksu« pri demonstracijah (Drž. pravdnik si to smehljaje beleži) videl sem namreč mnogo demonstracij na Dunaju, kjer sem se prepričal, da s silo redarstvenih kordonov ni moči prodirati. In prav zato sem rekel množici: »Bodite pametni, saj še na Dunaju ne morejo prodirati kordonov. Raje mirujte.«

Predsednik: Tisti kmetijski voznik pa pravi, da so ljudje takoj po vašem govoru predrli kordon. To bi kazalo na to, da ste le hujškali ljudi, naj prodró kordon.

Ribnikar: Je mogoče, da je kmet to mislil, toda treba je poznati psihologijo našega kmeta. Treba je vzeti v roke samo Jurčiča. Kmet, ki prihaja v mesto, si predstavlja vse drugače, hiša se mu zdi grad itd.

Predsednik: Ali niste govorili z Jančigajem? Ali mu niste rekli, naj gre v Union, da ga bodo ven vrgli.

Ribnikar: Mogoče, ne morem se spominjati.

Predsednik: Ali vam neki stražnik ni grozil z aretacijo?

Ribnikar: To je laž.

Predsednik: Pa vendar je moralo nekaj biti na stvari.

Ribnikar: Poudarjam to-le: Če bi bil res ščuval in vodil demonstracije, bi gotovo bilo to znano drž. policiji in tudi dež. predsedniku. V tistih dneh se je sestavil »Združeni narodni odbor« pod predsedstvom dr. Majarona. Ta odbor je imel policijsko oblast. Imena članov tega odbora so se predložila v odobrenje dež. predsedniku Schwarzu. Med temi sem bil tudi jaz. Če bi bil na meni najmanjši sum, bi bil dež. predsednik mene pač odklonil. Kasneje se je mene jelo z gotove strani sumničiti. Jaz sem priobčil v »Narodu« in »Jutru« poziv, naj se javno nastopi proti meni, ako se mi more kaj očitati. Ko sem pa jel intenzivnejše politično delovati, so me politični nasprotniki jeli sistematično preganjati. Ko je bil na magistratu še vladni komisar, je deželni odbor zahteval od dež. vlade, naj se uvede proti meni disciplinarna preiskava. S tem niso nič dosegli. Ko sem bil na obč. zboru »Kmetijske družbe« je prišel k meni »Slovenec« urednik Štefe in mi rekel: »Vrgli smo vas iz »Kmetijske družbe«, spravili vas bomo tudi ob službo.« Kmalu na to sem slišal, da stikajo klerikalci za mene po raznih gostilnah ter nabirajo proti meni material. A tega se nisem bal, ker sem imel čisto vest.

Drž. pravdnik dr. Neuperger: G. Ribnikar, vi ste preje priznali, da so takoj po vašem govoru zazvenele šipe.

Dr. Novak: To ni res! Rekel je, da je takrat padla z okna Koslerjeve hiše steklenica črnica.

Ribnikar: Da, to je res.

Izpoved redarja Kurenta.

Na to je bil zaslišan mestni stražnik Kurent, ki ga je najprvo zaslišal — dež. odbornik dr. Pegan. Predsednik: Kje ste bili dne 18. sept. 1908 zvečer.

Priča: Do 3/4 na 9. zvečer sem bil pred »Tonhalle«, potem pa sem bil poslan skozi Zvezdo v Šelenburgovo ulico h kordonu. Pred kazino takrat ni bilo ljudi, a tudi še ne v Šelenburgovi ulici. Kordon je tvorila 10 do 12 redarjev. Potem je prišla množica. Naval smo prav lahko odbili, ker smo nastopili z vso energijo. Na to je prišel voz z gnojem. Na ta voz je stopil g. Ribnikar in je »držal govor«. Voz je stal do polovice med množico.

Predsednik: Kaj pa je govoril g. Ribnikar.

Priča: Vsega govora nisem čul, ker se za stvar nisem zanimal. Čul sem samo, da je Ribnikar rekel: »Mi smo Slovenci na naši zemlji.« Pozneje je rekel komisar Jančigaj: »Stopite dol z voza, če ne, bom vas dal aretirati radi hujškanja.«

Predsednik: Ali ste slišali še kaj drugega?

Priča: Slišal sem besedo »Ptuj«, množica pa je kričala »fej«. Da bi padla beseda »Dunaj«, se ne vem spominjati. Vem samo, da je nekdo zaklical: »Nekdo je tinto dol vrgele«, na ta klic pa je nekdo zavpil: »Šipe mu pobite.« Pripominjam pa, da teh besedi ni rabil Ribnikar.

Predsednik: Ali je imel Ribnikar s svojim govorom hujškanjoč namen?

Priča: Ribnikar ni govoril hujškajoče, marveč samo vzpodbujajoče.

Predsednik: Kako to mislite?

Priča: G. Ribnikar je hotel pač za narodno stvar navdušiti, ni pa imel namena, da bi hotel ljudi nasušniti.

Predsednik: Zakaj ne?

Priča: Ker je akademično izobražen mož in pač ve, kakšne posledice bi imelo tako hujškanje.

Drž. pravdnik: Vi ste ja naučili! Kaj pa vi veste, kaj je akademično izobražen mož.

Priča: Kdo pa me je naučil? (Drž. pravdnik molči.)

Dr. Novak: Ali veste, da je Iv. Pust rekel nekaj glede Ribnikarja Hudalesu?

Priča: Hudales mi je pripovedoval, da mu je Pust rekel: »Če ga boste vsi drugi tako »vertajfali«, kakor ga bom jaz, bo zaprt najmanj 10 mesecev.«

Dr. Novak: Ali je množica s silo predrila kordon po Ribnikarjevem govoru.

Priča: Nobene sile se ni rabilo, vzrok, da so predrili kordon, je bil ta, da smo se na Jančigajev poziv umikali.

Dr. Novak: Ali so bile šipe na kazini pobite pred Ribnikarjevim govorom?

Priča: Da, šipe so bile pobite preje, predno je bil naš kordon prebit, ker so ljudje že preje predrili kordon v Wolfovi ulici.

Drž. pravdnik: Ali je na magistratu kdo na vas uplival?

Priča: Na nikogar se ni uplivalo, reklo se je nam samo, da naj vsakdo pove to, kar ve.

Predsednik: Ko ste bili zaslišani pri dež. odboru pa ste nekoliko drugače govorili.

Priča: Je pač dr. Pegan napadno zapisal. (Smeh.)

Izpoved Ivana Dolinarja.

Bivši užitijski preglednik Ivan Dolinar je slikal najprvo dogodka pred izgrezi ter pripovedoval, kako je prišel v Selenburgovo ulico. Dogodka do prihoda voza z gnojem je slikal konformno s Kurentom.

Predsednik: Kaj pa je govoril takrat Ribnikar?

Priča: Slišal sem te besede: »Mi smo Slovenci, kdo nam more braniti naprej.«

Predsednik: V zapisniku, napisanem pri dež. odboru, pa pravite, da je na to Ribnikar pozval množico z besedama: »Kar skozi!«

Priča: Tega nisem slišal in tega sploh Ribnikar ni rekel!

Dr. Novak: Ali se je vam zapisnik, spisan pri dr. Peganu, prebral, ali ste ga podpisali?

Priča: Dr. Pegan mi zapisnika ni prebral, niti mi ga je dal podpisati. (Splošno gibanje med avditorijem.)

Drž. pravdnik: Ali ste vi še v službi?

Priča: Odpustili so me nedavno.

Drž. pravdnik: Zakaj?

Priča: Mi niso navedli nobenega vzroka.

Drž. pravdnik: Tako, tako! (Opomba: Odpustili so devet ali deset uslužbencev, med temi tudi več naprednjakov!)

Na to bi bil moral biti zaslišan

Ivan Pust,

sluga v mestni elektrarni. Proti zaprsegi te priče se je izjavil zagovornik dr. Novak sklicevaje se na § 170 k. p. r. Utemeljujeva ta svoj ugovor je med drugim navedel, da se je Iv. Pust nasproti neki priči o Ribnikarju izjavil: »Da bi tega hudica le fest zaprli, tako sem jezen nanj.«

Za zaprisego se je izjavil drž. pravdnik dr. Neuperger ter kričaje naglašal, da je bivši župan Hribar dvakrat svetnika Lavtarja pozival, naj prizanesljivo postopa proti nim, ki so se udeležili demonstracij in da je Lavtar po lastnem priznanju imel z županom dvakrat radi tega ostre konflikte.

Sodišče je sklenilo, da naj se preje zasliši priči Hudalesa in Pristo-

va, predno bo sklepalo o zaprisegi Pustovi.

Izpoved Filipa Pristova.

Filip Pristov, črkoslikar: Jaz sem stasten ribič in kot tak sem šel na binkoštno soboto vodo gledat. Tam sem prišel skupaj s svojim prijateljem Pustom. Ta me je vprašal, kaj je z Ribnikarjem. Rekel sem mu, da je zaprt. Pust mi je nato hrvaško rekel: Na tega sem jezen. Tega vra- ga bi zaprl.

Dr. Neuperger: Ali ga niste vprašali, zakaj je jezen?

Priča: Ne!

Priča: Hudales, policijski stražnik, se zapriseže.

Predsednik: Ali vi veste, da ima Pust hudo jezo na Ribnikarja?

Priča: Tega ne vem. Pač mi je pa Pust rekel, da ga je »zafrtajflu«, da bo feist zaprt.

Dr. Neuperger: Ali ima kak povod, da je na obtoženca hud? Ali se vam zde te besede le tako neumne?

Dr. Novak: To niso neumne besede.

Predsednik: Kje ste bili takrat pri septembarskih dogodkih?

Priča: Na vogalu kazine. Ribnikar je prišel, ko so bile šipe že razbite, po Selenburgovi ulici, kjer ga je Jančigaj ustavil. Ribnikar mu je pa odgovoril: »Ali si ti kak policijski komisar, ti pojdi v »Union«, da te bodo ven vrgli.«

Na Ribnikarjevo vprašanje izjavi priča, da ga ni niti prejel, niti pozneje videl.

Predsednik: Ali so vas na magistratu kaj nagovarjali ali vam pa grozili, da boste iz službe odpušeni?

Priča: Ne, nihče!

Predsednik: Zakaj pa tega niste pri izpovedi izpovedali?

Priča: Ker sem mislil, da je to njihova privatna stvar.

Nato se zasliši priča Pust.

Pust se ne spominja dobro, kaj je govoril s Pristovom. Mogoče da sem govoril. Pravi, da so mu Ribnikarja strgali iz rok v Prešernovi ulici. Na opetovano vprašanje predsednikovo pravi priča, da je mogoče, da je to rekel. Pravi, da je bil zato na Ribnikarja jezen, ker so ga zastoni klicali na sodišče.

Predsednik: Kaj ste pa Hudelistu rekli? Ali ste mu rekli, da ste ga »frtajflu«?

Priča: Seveda, da sem mu rekel. Kot razlog navaja to, da je bil zaradi tega jezen, ker je moral vedno k sodišču hoditi.

Dr. Novak: Strašno verodostojen človek!

Sodni dvor se gre posvetovati, ali naj se priča zapriseže. Priča se zapriseže.

Dr. Novak: je prijavil ničnost.

Izpoved bivšega redarja Iv. Pusta.

Ko je predsednik pričel poučeval glede prisege, je Pust nekaj mrmral, kar je dalo predsedniku povod, da ga je ostro oštel.

Drž. pravdnik: Govorite samo resnico, ne maram, da bi s krivo prisego spravili koga v zapor. Ako ni kriv, ako je nedolžen, naj bo prost.

Predsednik: Kako ste prišli v Selenburgovo ulico?

Priča: Skozi Zvezdo. Tu je bilo mnogo ljudi. V Selenburgovi ulici pred kordonom je bilo kakih 600 ljudi. Tam sem videl po ulici hoditi Ribnikarja. Prijel sem ga in ga hotel aretirati. A on se mi je iztrgal. Kasneje je prišel kmečki voz, na tega je skočil Ribnikar, obrnen proti množici, ter jel govoriti. Na glavi je imel zelen klubok z »gamsbartom«.

Predsednik: Kaj pa je govoril Ribnikar?

Priča: Rekel je: »Mi smo Slovenci, mi smo bili visokošolci na Dunaju in vemo, kako se prirejajo protestni shodi, vemo tudi, da drugi prav lahko prodirajo policijske kordone. Pa bi tu v Ljubljani tega ne mogli? Nato je skočil Ribnikar z voza in zaklical: »Naprej!« Nato je množica predrila kordon.

Predsednik: Oktobra leta 1908. pa ste čisto drugače izpovedali. **Priča:** Ja, klicani smo bili k preiskovalnemu sodniku Grasselliju. Bili smo trije: jaz, Azman in še nekdo drugi.

Sodnik je zaslišal samo enega, druga dva pa je velel, naj greva ven na hodnik. Tu mi je rekel nadstražnik Azman: »Čez Ribnikarja nič slabega govoriti, čim boljše se govori o njem, tem bolje bo za vsakega.«

Nato sem bil zaslišan in izpovedal, da je Ribnikar v Selenburgovi ulici pomirjevalno vplival.

Predsednik: (s povzdignjenim glasom): Poštenjak pa ne postopa tako; čista vest mu je več vredna kakor služba.

Priča: Jaz sem se bal, da bi izgubil službo.

Predsednik: Vi ste torej sodnika takrat nalagali, samo zategadelj, da obdržite službo. **Priča:** Molči!

Predsednik: Od kod je prišel Ribnikar?

Priča: Od kamna.

Predsednik: Torej ne od pošte po Selenburgovi ulici? Vi, gospod Dolinar, odkod je prišel Ribnikar?

Priča: Dolinar: Prišel je od pošte po Selenburgovi ulici? (Gibanje med poslušalci.)

Dr. Novak: Kako je to, da danes niste vedeli povedati, kaj ste leta 1908. govorili pred preiskovalnim sodnikom, na Ribnikarjeve besede pa se danes prav natanko spominjate?

Priča: Taktir nisem govoril resnice, zato se nisem spominjal. Človek se spominja samo na resnico.

Predsednik: Torej na izjavo se ne spominjate za to, ker ste takrat lagali.

Dr. Novak: Zakaj niste leta 1908. govorili resnice. Ali ste se bali, da bi službo izgubili? Ali je kdo v tem pogledu na vas vplival? Ali je kdo vplival na vas, da bi govorili nerresnico?

Priča: To je moja stvar! Vam ne odgovarjam, naj me vpraša gosp. predsednik.

Dr. Novak: Prosim, gospod predsednik, da bi pričel vprašati, kdo je nanj vplival.

Predsednik: Saj ste slišali, kaj je povedal.

Dr. Novak: Prosim, da ga vprašate, kdo je nanj vplival?

Predsednik: Sploh odklanjam to vprašanje. Saj je že povedal.

Dr. Novak: Predlagam, naj senat sklepa o tem, dali se naj pripusti to vprašanje. Obenem izjavljam, da bom izvajal najsvarnejše konsekvence, ako se bo z mano kot zagovornikom s strani sodišča tako postopalo, in ako predsednik ne bo smatral za potrebno, da bi varoval in ščitil nasproti pričam avtoriteto zagovornika.

Drž. pravdnik: Po mojem mnenju je zagovornikovo vprašanje čisto brezpomembno, saj vemo mi vsi, da bi bili nedvomni vsi strazniki odpušeni, ako bi bili leta 1908. govorili resnico. **Predlagam, da se vprašanje odkloni.**

Nato se je senat umaknil na posvetovanje in sklenil, da se dr. Novakovo vprašanje ne pripusti.

Ob 3/1. se je razprava prekinila. Nadaljuje se ob 3. popoldne.

Dnevne vesti.

+ Dr. Šusteršič — proti Lampetovi finančni politiki? Kakor nam poročajo z Gorenjskega, je dal deželni glavar dr. Šusteršič ustaviti nadaljnja dela pri zgradbi električne centrale na Završnici. Dosedanja dela so stala okroglo 300.000 kron. Če je delo ustavljeno začasno ali definitivno, ne vemo, to pa bo povedal »Slovenec«.

+ Aškerc je bil tudi anarhist in sovražnik Habsburžanov. To je najnovejša, kar so razkrili tisti ljudje, ki mažejo »Slovenca«. Za dokaz seveda niso v zadregi — našli so ga v »Mučenikih«. Aškercovi mučeniki so — Trubar in slovenski protestantje, obuditelji in rešitelji slovenskega naroda, ki so bili v času proti reformacije zaradi svoje vere krvavo zatirani, trpinčeni in preganjeni iz svoje domovine. Takrat je delala posvetna in cerkvena oblast roko v roki. Nadvojvoda Karel in Ferdinand — sta izvršila, kar so hoteli infamni jezuiti in pravno izprideni, lakomni ljubljanski škof Hren. Zgodovina je o protireformaciji že izrekla svojo sodbo. Protireformacija je bila za vso Avstrijo in največja nesreča za slovenski narod. V tem so edini vsi trezni, pravični in poštenei zgodovinarji — samo tisti se ne strinjajo, ki še danes žro sadove protireformacije, in ti so pri nas zbrani okrog »Slovenca«. Nesreča za vso Avstrijo je bila protireformacija — celo c. kr. dvorni svetnik in oblastvenec za avstrijskega klasika in patrijota potrjeni Grillparzer je to priznal in vsa dela, ki so jih o protireformaciji pisali različni c. kr. avstrijski vseučiliški profesorji in razni člani c. kr. akademije znanosti in in tudi zgodovinar kranjske dežele c. kr. finančni ravnatelj Dimitz so obsodili protireformacijo in tudi oba nadvojvodi Karla in Ferdinanda, ki sta dala posvetni meč v službo cerkvenih preganjalcev protestantizma. Aškerc se nahaja torej v jako dobri družbi in če je Aškerc zaradi tega anarhist in sovražnik Habsburžanov, potem so tudi vsi z različnimi redovi odlikovani c. kr. zgodovinarji in različni pesniki od Grillparzerja pa do Schönherria, čigar drama »Glaube und Heimat« je prav pred kratkim vzbudila uprav sijajno senzacijo, sami anarhisti in sovražniki Habsburžanov. Sicer pa bodi omejeno, da Aškercova dela niso nikoli našla pri cenzurni oblasti nikdar niti najmanjše težave, da torej poklicani in — kakor pričajo brezštevilne konfiskacije različnih listov — silno tankovestni čuvarji javnega reda niso našli v teh delih ničesar, kar bi le od

daleč dišalo po anarizmu in po sovražstvu do Habsburžanov. Pač pa se spominjamo, da je ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič pred več leti izdal uradno pastirsko pismo, v katerem je blagega cesarja Jožefa II., osvoboditelja kmetijskega stanu, tako napadel, da je imelo državno pravdnštvo s takratnim deželnim predsednikom baronom Heinom prav temeljito posvetovanje, kaj je storiti. Škof Jeglič je pisal o cesarju Jožefu z odurnim sovraštvom. Če bi tako pisal kak časopis, ga seveda takoj zaplenijo: škofovega pamfleta na cesarja Jožefa seveda niso zaplenili, ker je bil baron Hein mnenja, da bi bilo nekaj strašnega, če bi bilo uradno pastirsko pismo od cesarja imenovanega škofa konfiscirano in obsojeno zaradi žaljenja cesarja Jožefa II. Ta obzirnost se je baronu Heinu seveda slabo izplačala, kajti če bi bil takrat strmoglavil Jegliča, bi ne bil občutil duhovske nevhvaležnosti in bi danes vladale na Kranjskem boljše razmere. — Aškerc je pokopan. Noch sank kein tapfner Löwe je ins Grab, dem nicht das Eselsvolk Fuss-tritte gab. Tisti, ki jih »Slovenec« napada zaradi Aškercovega pogreba, bodo z lahkoto prenašali napade »Slovenca«, in tiste ljudi, ki stoje za njim, vsa javnost pa je spoznala, kak-ka brezmejna podlost vlada v tisti stranki, katere zvesti somišljenik in sodelovalec župnik Kadenaro je sedaj v preiskovalnem zaporu zaradi voluhstva, veleizdaje in pripravljenja anarhističnega atentata na nadvojvodo Josipa Ferdinanda!

+ »Domoljub« praznuje zdaj svojo 25letnico. Priznati se mora, da je duhovniška agitacija pridobila »Domoljubu« mnogo bralcev na kmečkih in s tem mnogo vplivala na kmečko ljudstvo. Petindvajset let ščuje »Domoljub« posebno po Kranjskem, laže in obrekuje, hujška brata proti bratu, starše proti otrokom in kmeta proti mestjanom; petindvajset let zastuplja dušo slovenskega ljudstva s hinavsko pretvezo, da dela za vero in blagor prebivalstva. Uspehe tega 25letnega dela žanje duhovščina. — Kmet propada, duhovnik bogati. Zato duhovščina tudi rada žrtvuje kronice za »Domoljuba«, samo da ga pride kar največ med ljudstvo. Kar je ljudi, ki bero in verujejo »Domoljubu«, so podobni sužnju, ki ne pusti, da bi mu brat snel verige, v katere je vkovan. Ošabno in hrupno praznuje »Domoljub« svojo 25letnico, vendar se mu pozna, kako težko skriva skrb, ki jih ima za prihodnost. Praznovanje te 25letnice napravlja vtisk, kakor da se tudi »Domoljub« že zaveda, da je prekoračil višek svojega vpliva in da mu s klerikalno stranko vred zmanjkuje tal pod nogami. Na kmetih se dela dan. Tudi kmečko ljudstvo spoznava, kako prazne so bile klerikalne obljube in kako slabo in krivično gospodarja klerikalna stranka z deželnim denarjem. Kmečke pesti se že vzdigujejo proti »Domoljubu« in proti celi klerikalni stranki. Naprednjakom pa naj bo 25letnica lista, ki se ga je prijel ime »Lažljub« tako, kakor se klerikalnih rdečesrajčnikov drži ime Čuk, — v vzpodbudo in v opomin, naj zastavijo vse sile, da se napredno časopisje čim bolj razširi med ljudstvom, kajti časopisje je najbolje bojno sredstvo zoper klerikalni terorizem.

+ Lončarič in njegovi delavci. Iz Bele Krajine se nam piše: Pri nas kar strmino nad predrznostjo, s katero se oglašajo Lončarič v časopisu za laž in obrekovanje, imenovanem »Slovenec«. O tem, kako ravna Lončarič s svojimi delavci, se je v »Slovenskem Narodu« poročala gola in čista resnica in le še preveč milo in prizanesljivo. Ta »hrvaški pravaš« mora imeti čudne pojme o pravu in pravičnosti. Notorično je, da so Lončaričevi delavci slabše plačani, kakor delavci drugih podjetnikov belokranjske železnice. V naših krajih so ljudje zelo potrebni zasluzka, a vendar ne dela pri Lončariču noben domačin. Že kakih 300 delavcev je Lončariču ušlo, ker so raje brez zasluzka, kakor da bi garali za take mezde. Potem pa tisto siljenje, da morajo delavci vsa živila kupovati pri Lončariču. Ali je to sploh še dovoljeno? V raznih kulturnih državah zapro takega podjetnika, ki sili delavce, da morajo pri podjetniku kupovati vse svoje potrebščine. Delavci pridejo vendar na delo, da bi kaj zaslužili in na stran položili, pri Lončariču je pa tako, da jim nič ne ostane, ker jim živila poljubno računa. Splošna sodba je, da še noben podjetnik na Kranjskem ni tako ravnal, kakor ravna Lončarič. Klerikalci ga seveda branijo, ne le ker je klerikalec, ampak tudi ker so mu posodili veliko denarja in ker jim mora dajati za razne namene velike podpore...

+ Olika dr. Pegana. Poročali smo že, kako se je obnašal dr. Pegan na čukarski slavnosti na Vrhniki. Čuki so večinoma kmečki fantje in hlapali pa delavci, a vendar so se bolj spodobno obnašali, kakor doktor in

deželni odbornik Pegan. Pa dr. Pegan se ni tako obnašal samo na Vrhniki, nego tudi v Ljubljani. Komaj je prišel do Vrhnike izstopil na ljubljanskem kolodvoru, je takoj brez vsakega vzroka surovo in nesramno nahrulil nekega ljubljanskega gospoda, hišnega posestnika in obrtnika. Tu pa je slabo naletel. Dotični gospod je povedal dr. Peganu, kar mu je šlo, in le temu, da so dotičnega gospoda zadržali njegovi prijatelji, se ima dr. Pegan zahvaliti, da ni skupil zaslužene porcije zaušnic. Pripomniti je treba, da je bilo navzočih polno čukov, a nobeden se ni ganil, da bi branil dr. Pegana, pač pa so nekateri povedali, da jih je sram, kako se dr. Pegan obnaša.

— Srbski Sokoli v Ljubljani. Na povratku iz Prage je prišlo večeraj več srbskih Sokolov iz Mostarja v Ljubljano. Ogledali so si danes mesto in se popoldne čez Zagreb odpeljali domov.

— Izid tekme vzornih vrst še do torka zvečer v Pragi ni bil znan, s čemer popravljamo našo tozadevno vest.

— Cvetlice za veselico za Narodni sklad dne 7. julija se lahko odpošljejo še v soboto, ker jih dobi odbor tudi še v nedeljo, kot se nam sporoča od kompetentne strani. Kakor kaže, dospe toliko cvetlic, da bomo vsi v rožicah.

— Sodelovanje na veselici za Narodni sklad. Jutri, v petek ob 8. zvečer je v salonu restavracije pri Perlesu v Prešernovi ulici stanek vseh moških sodelovalcev. Ker je potreben velik aparat, prosimo gospode, ki bi se želeli sodelovati, da pridejo na ta sestanek, da se bo natanko določilo, kakšen posel bo vsak prevzel. Upamo, da se kai dve uri lahko žrtvuje vsak, zabaval se bo potem še vedno dovolj.

— Veselični prostor na dirkališču bo krasno razsvetljen v nedeljo zvečer. Dvanajst mogočnih obločnic bo spremenilo noč v dan. Ravnotako bo okrasitev lepa in raznovrstna, da bo na obiskovalce učinkovala kar najuspešnejše. Vseh paviljonov bo, kot znano, 25, in se spremeni dirkališče v pravo selišče lesenih poslopij. Dela se že ves teden in je zdaj približno polovica stavb dogotovljenih.

— Jutrišnji številki »Slovenskega Naroda« bo za Ljubljano priloženo vabilo za vesico za Narodni sklad. Po deželi so se na drug način razposlala ta vabila. Opozarjamo, da poselna vabila na ime niso razposlana, ker bi to stalo preveč truda in stroškov, pa tudi kaka zamera bi bila. Na vesilco je vabljen vsak narodnjak in naprednjakinja.

— Vagon premoga je glavni dobitnik srečolova na veselici za Narodni sklad na dirkališču dne 7. julija. Tudi ostali dobitki so dragoceni in lepi. Pridno sežite po srečkah, da se vam čim lepše nasmeje boginja sreče!

— Vstopnina za veselico za Narodni sklad znaša le 40 vin, otroci do deset let so v spremstvu staršev prosti vstopnine.

Iz Starega trga pri Ložu. Šolska veselica otrok starološke šole bo dne 7. julija popoldne v dvorani Kmetijske posojilnice.

Nesreča. Ko se je večeraj zvečer peljal po Kongres. trgu z motornim vozom trgovski pomočnik Franc Gradišar, je na vogalu Zvezde nasproti uršulinskega samosana zapeljal v hodnik, vsled česar je padel z voza in nezavesten obležal. Na lice mesta je prišlo takoj več zdravnikov, ki so mu dali prvo pomoč, potem pa je bil z rešilnim vozom prepeljan v deželno bolnico.

Na tla podrli je večeraj popoldne neki kolestar na Rimske cesti delavko v tobačni tovarni Marijo Koželjevo, katere se je pri padcu na levi nogi in roki poškodovala. Kolestar je poškodovanko takoj na licu mesta odškodoval.

Tatvini. Posestnici Uršuli Martinčevi iz Rudnika je bila večeraj popoldne ukradena iz mlekarskega vozička Pred škofijo kosinarska posoda s 3 l mleka. — Posestnici Mariji Dolinarjevi pa popoldne v Wolfovi ulici tudi iz vozička 5 kg moke, vredne 6 kron.

Izgubljeni in najdeni. Usmiljenka Marija Tomc je izgubila mal zapisnik z bankovcem za 10 K. — Uradnikova soproga g. Pavla Malovrh je izgubila zlato brožo s plavim kamnom in biseri. — Zasebnik gosp. Šerif Bej je izgubil svilenat dežnik. — Šolska učenka H. Klinka je izgubila srebrno vratno verižico z dvema obesoma. — Kuharica Marija Potisek je izgubila ročno torbico, v kateri je imela 15 K denarja. — Neka gospa je izgubila srebrno brožo z rumenim kamnom. — Zasebnica Fr. Kovšek je izgubila prost bankovec za 20 K. — Magistratni uradnik g. Fran Mulaček je našel pol svilnat dežnik, katerega dobi izgubitelj na Poljanskem nasipu št. 56. — Črko-stavčeva soproga Antonija Jeločnik je našla ročno torbico z manjšo vsoto denarja.

Društvena naznanila.

„Pevsko društvo“ v Šturiji, prosi vijudno lastnika, ki ima v posesti partituro tropske „Grajščak in kmeta“ naj isto blagovoli poslati po pošti v prepis, zagotovi takojšno vrnitev in tudi primerno odškodnino.

»Sava«, društvo svobodnimiselnih slovenskih akademikov, naznanja, da se vrši njen III. občni zbor XIX. teč. dne 6. julija ob 2. popoldne v društvenih prostorih.

Prosveta.

Nabiranje krajepisnih imen. V tokočem letu so dozdaj Matici Slovenski zbirke krajepisnih imen izročili naslednji gospodje: Vlad. Požar, šol. vodja v Premu; Jos. Brus, trgovec v Hotedražici; Rih. Orel, naduč. v Šmarjah na Goriš.; Ivan Petrič, učitelj v Sp. Siški; Fr. Zagorc, naduč. v Beli Cerkv; Jos. Pleničar, naduč. v Kropi; Ant. Novak, c. kr. sodni oficijal v Senožečah; Sv. Blejček, naduč. v Trzinu in Mirko Praprotnik, šol. vodja v Homcu (po g. Ant. Begu, pot. uč. dr. sv. C. in M.); Ivo Tejkal, prof. na realni v Idriji; Fr. Ščuka, uč. v Poviru na Goriš.; gđca. Anuška Rakovec, učiteljica-voditeljica v Telčjem vrhu; Karol Jamnik, dij. VIII. r. II. gimn. (po g. prof. dr. Ilesiču); Karol Novak, dij., VIII. r. II. gimn. (po g. prof. dr. Žmavcu nabr. že v lanskem letu). Vsem tu imenovanim gospodom in gospodam in gospodični se Matica Slovenska iskreno zahvaljuje za njih trud in prizadevanje za nabiro krajepisnih imen.

Izpred sodišča.

Volilna sleparija pred kasacijskim dvorom. Pred okrožnim sodiščem v Novem mestu se je vršila svoječasnno obravnava proti volilnemu agitatorju Martinu Pečariču, ker je povodom zadnjih državnoborskih volitvah vzel nekemu volilcu glasovnico in mu dal za to 1 krono in eno smotko. Pečarič je bil pred Novomeškim sodiščem oproščen, češ da ena krona in ena smotka ne dosežeta tisto premoženjsko vrednost, ki jo zahteva zakon za obrambo volitve. Proti tej oprostilni razsodbi je vložilo državno pravdnitvo ničnostno pritožbo, in se je vršila včeraj pred kasacijskim dvorom ta obravnava. Zastopnik generalne prokurature je utemeljil ničnostno pritožbo, češ da volilni zakon ne določa nobene visokosti zneska, s katerim se je pomnožilo premoženje podkupljenega, da velikost zneska ne odstrani dejstva, in da se v gotovih slučajih lahko smatra tudi malenkosten znesek za pomnoženje imetja. Kasacijski dvor je ugodil pritožbi, razveljal sodbo okrožnega sodišča v Novem mestu in obsodil obtoženca na tri dni zapore zaradi prestopka volilnega zakona.

Razne stvari.

* **Železniška nesreča.** Iz Valencije poročajo: Pri Grao je neki železniški vlak zadel ob voz električne cestne železnice. Pet oseb je bilo usmrčenih, 25 pa ranjenih.

* **Zunanji minister okraden.** Iz Sopronja poročajo: Na posestvu Pressing pri Sopronji so zunanjemu ministru grofu Berchtoldu neznanzi zlikovci ukradli več dragocenih efektov.

* **Ponesrečen vavovalec.** Z Dunaja poročajo: 44letni voznik Adolf Kundrat je hotel z večinega okna v tretjem nadstropju neke hiše v desetem okraju priti do sosednjega okna svoje ljubice. Pri tem mu je spodrsnilo in je padel v globočino, kjer je ohležal z razbito lobanjo. Na transportu v bolnišnico je umrl.

* **Neurje.** Iz Tangermünde poročajo: Na Elbenriese je prevčerašnjim udarila strela med nevitno v družino kmeta Albrechta. Albrecht, njegov sin, njegova snaha in hlapec so bili na mestu mrtvi, žena, dekla in drugi hlapec so bili težko ranjeni.

* **Orkan v Regini.** Orkan v Regini, ki ima 30.000 prebivalcev, je napravil večjo škodo, kakor so začetkom mislili. Število mrtvih cenijo na štiristo. Obrežje jezera Vaskana, ki je blizu mesta, je pokrito s trupli ponesrečenih vesljarjev. Telefonski urad se je porušil in je bilo pod razvalinami pokopanih 75 telefonistinj. 3000 oseb je brez strehe.

* **Žrtv zrakoplovstva.** Med letalnimi vajami na vojaškem vežbališču pri Bukarestu je padel včeraj aviatik poročnik Caranda s svojim monoplanom iz višine 100 metrov. Popolnoma razmesarjenega so potegnili mrtvega izpod razbitega aeroplana.

* **Preprečeno ostro streljanje.** Iz Sobotice poročajo: Predčerašnjim bi moral imeti 18. honvedski pešpolk ostro streljanje, vendar se pa to ni moglo vršiti, ker je lastnik strelišča baron Thyssen-Bornemisza izpustil vso svojo živino, vole, konje in prašiče, na strelišče ter s tem preprečil streljanje.

* **Eksplozija plinov v rudniku.** Iz Essena ob Ruhri poročajo: V rovu Gustav, ki spada k rudniku Matthias, je bila sredi strašna eksplozija, ki je razdejala kondenzacijske naprave in tovarno za amonjak. En delavec je bil mrtev, dva težko, trije lahke ranjeni.

* **Razburjeni gledališki orkester.** Predčerašnjim je prišlo med gledališko predstavo v Jassyju do pretepa in panike. Kapelnik se je sprl z nekim godcem. Oba sta potegnila nože so se udeležili boja. Občinstvo je prestrašeno bežalo proti izhodu. Le težko se je policiji posrečilo napraviti mir in red.

* **Velika nezgoda v zraku.** Iz Londona poročajo: O nezgodi zrakoplova „Akron“ še poročajo: Zrakoplov je vsled solčnih žarkov, ki so razgreli plin, počil v sredi. Plini so se užgali in eksplodirali. Vsa nesreča se je zgodila v par sekundah. Po desetih sekundah je ogenj pogasnil in videlo se je padajoče ostanke zrakoplova. Gondola je le še za eno vrv visela na zrakoplovu, na kar se je hipoma odtrgala in padla proti tlu. Videli so neko črno kepo, najbrže brezglavo telo Wannimanovega brata, ki je z veliko hitrostjo padal v vodo. Tudi ostali možje so padli v vodo, kjer so mrtvi obležali. Nezgoda se je zgodila ob navzočnosti velike množine gledalcev. Mnogo žensk se je onesvestilo. — To je bil prvi polet „Akrona“. V gondoli je bil konstruktor zrakoplova Malain Wanniman, njegov brat Calvin Wanniman, inženir Elgar, krmar Boncillon in štirje pasajirji. Ko so zrakoplov na ukaz izpustili, se je vzdignil a ne z preveliko hitrostjo in dosegel v kakih dvajsetih minutah visočino osemsto metrov. Začetkoma je šlo vse dobro; ko je bil pa zrakoplov en kilometer od obali oddaljen, so videli kako so ga hipoma obdali plameni. Groza in strah se je polastila gledalcev. Takoj nato je začel zrakoplov z največjo hitrostjo padati. Dozdaj so izrekli iz morja le trmlo Calvina Wannimana, ki je bilo grozno razmesarjeno. Žena Wannimanova, ki je z balkona svoje vile, gledala poskusni polet svojega moža, se je onesvestila. Zdravniki se boje za njeno življenje.

Telefonska in brzojavna poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 4. julija. Zbornica je danes rešila brez debate zakonsko predlogo o pupilarni varnosti dalmatinskih melioracijskih obligacij in šleskih deželnih obligacij. Nato je državni zbor sprejel zakon o razširjenju zavarovanja proti nezgodam za pomorščake in pomorske ribiče ter o razširjenju zavarovanja na pomorščake in ribiče ter končno zakon o mednarodni pogodbi glede pravnega položaja pri trčenju ladij in glede pomoči v pomorski sili.

Vodnogospodarski odsek.

Dunaj, 4. julija. V vodnogospodarskem odseku so danes nadaljevali Rusini obstrukcijo ter so se jim pridružili tudi slovenski klerikalci. Povodom debate o popolnosti včerašnjega protokola je prišlo do burnih prizorov med načelnikom Udržalom in slovensko-klerikalnimi člani. Poslanca Korošec in Šusteršič sta razbijala po klopih in kričala kakor divja. Rusin Budzynowski se je vlekel na mizo in protokol raztrgal. Predsednik je nato suspendiral sejo in jo po preteku četrte ure zaključil. Prihodnja seja bo najbrže šele jeseni in jo bo sklical predsednik pismenim putem. Poslanec Udržal je sklical za danes popoldne stranko, ki so prijateljice vodocestne predloge k posvetovanju o nadaljni taktiki. Povabljen je tudi minister Heinold.

Z narodno - gospodarskega odseka.

Dunaj, 4. julija. V današnji seji nar. gospodarskega odseka se je zlasti sirovo vedel slov. klerikalec dr. Korošec. Razmetaval je po pulitnih knjige ter psoval predsednika Udržala. Svoj nastop je utemeljeval s tem, da je »politika Čehov in Poljakov baje razžaljala za slovenski narod.« Pripomniti je, da je Udržal bil doslej eden najzvestejših zaveznikov slovenskih klerikalcev.

Regulacija Donave.

Dunaj, 4. julija. Zbornica je razpravljala o zak. načrtu glede regulacije Donave. V debato je posegel tudi posl. Grafenauer. Zbornica je zakon sprejela.

Iz brambnega odseka.

Dunaj, 4. julija. Posl. Pogačnik je za danes sklical brambni odsek na sejo, na kateri se bo razpravljalo o predlogu dr. Laginje, naj se mornarjem, ki služijo četrto leto v mornarici, izplača odškodnina na leto 1000 kron.

Cesar na počitnicah.

Dunaj, 4. julija. Cesar se je danes ob 8. zjutraj odpeljal na počitnice v Ischl.

Odstop armadnega inšpektorja.

Dunaj, 4. julija. Armadni inšpektor in general konjenice nadvojvoda Evgen je prejel za odstop iz službe. V vojaških krogih je izzvala ta vest kolosalno senzacijo.

Stavka.

Dunaj, 4. julija. V rudokopu Sillingsdorf, ki je last dunajske občine, je izbruhnila stavka. Ves obrat je ustavljen.

Pogreb ministra dr. Bráta.

Praga, 4. julija. Danes popoldne ob treh se je vršil pogreb ministra dr. Bráta. Vlado so zastopali ministri dr. Trnka, Forster in gen. Georgi, cesarja pa dvorni maršal grof Thun-Hohenstein.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 4. julija. V ogrskih političnih krogih se vzdržuje vest, da bo ministrski predsednik Lukacs na jesen odstopil in da bo dobil nato mesto v skupnem ministrstvu. V tem slučaju odstopi tudi predsednik ogrske zbornice grof Tisza.

K smrti ministrskega predsednika Milovanovića.

Belgrad, 4. julija. Takoj po smrti ministrskega predsednika Milovanovića je odredila vlada, da so zapečatili njegovo pisarno v ministrstvu in v njegovem stanovanju, da uradno pregledajo njegove listine. Pred vrati njegove pisarne v ministrstvu in na stanovanju stoji stalno vojaška straža.

Zatvoritev pristanišča v Smyrni.

Atene, 4. julija. Turška vlada je dala zapreti pristanišče v Smyrni. Dala je namreč potopiti pred vodom v luko tri ladje in raztrositi mine.

Avtomobilska nesreča.

Bukarešta, 4. julija. Avtomobil, v katerem je sedelo šest oseb, je trčil v mimovozeči vlak. Tri osebe so bile ubite, med njimi tudi neki francoski diplomat.

Katastrofa v rudniku.

Oberhausen, 4. julija. Pri katastrofi v Oberhausenu, kjer so eksplodirali plini, je bilo 21 rudarjev ubitih. Skoro vsi so popolnoma raztrgani in so našli od njih samo posamezne dele.

Sestanek dveh cesarjev.

Petrograd, 4. julija. Oficijozni list »Rossija« pozdravlja sestanek carja z nemškim cesarjem s posebnim člankom, v katerem poudarja velik pomen tega sestanka in pravi, dokler stopata Rusija in Nemčija roko v roki, dokler je volja obeh vladarjev, da se ohrani mir in ravnovesje v Evropi, se ni bati, da bi v svetovni politiki nastal kakšen usodepoln preokret.

Bolezni nemške cesarice.

Berolin, 4. julija. Zdravstveno stanje nemške cesarice ni tako dobro, kakor oficijelno poročajo. Cesar bo po sestanku s carjem šel domov k cesarici, dasi je bilo preje določeno, da odpotuje takoj po tem sestanku na sever.

Zarota v Egiptu.

Milan, 4. julija. »Secolo« poroča, da so odkrili v Kairi tajno zvezo zarotnikov, ki so sklenili, da umore vse višje uradnike oblasti, pred vsem pa lorda Kitchnerja, kediva in Saída. Tajna policija je dosegla, da se je udeležilo nekaj njenih članov zadnjega zborovanja te zveze. Včeraj so voditelji zarote aretirali in zaplenili pri njih več sumljivih listin, ki ne narene potrjujejo.

Ministrska kriza na Španskem.

Madrid, 4. julija. V ministrstvu je nastala ostra kriza, ki bo imela za posledek demisijo celotnega kabineta.

Anglija in Sredozemsko morje.

London, 4. julija. Lord Selburne je opozoril včeraj v svojem govoru angleško zbornico na pomen angleške pomorske premoči v Sredozemskem morju. Poudarjal je, da Anglija ne sme biti nikdar odvisna od lojalitete in moči svojega zaveznika. Dasi stoji Anglija v najprijaznejših razmerah z vsemi velesilami, ki so zainteresirane v Sredozemskem morju, vendar bi škodovalo ugledu Anglije, če bi ne imela tudi v mirnem času primerno močno vojno eskadro v Sredozemskem vodovju. Lord Brassey je poudarjal, da je angleška domača flota v primeri z nemškimi pomorskimi brodogradbi še vedno tako močna, da se ni ničesar bati. O tem je treba le ljudi podučiti, da se ne bodo zastojali razburjali.

Volitve v Severni Ameriki.

Baltimore, 4. julija. Guverner v Indijani, Marshall je bil imenovan za podpredsednika demokratičnega konventa. Iz New Yorka poročajo, da je dobil Wilson od svojih tovarišev brzojavne čestitke za naminiranje in obenem obljubo, da mu bodo pripomogli do izvolitve. Roosevelt bo izdal jutri oglas, da se ustanovi tretja

stranka. On trdi namreč, da je bil konvent v Baltimore ravno tako podkupljen kakor konvent v Cikagi.

New York, 4. julija. Napredni republikanci so sklenili podpirati kandidaturu demokrata Wilsona, za katerega se je izrekel tudi Roosevelt. Ker so republikanske vrste raztrgane, ima Wilson največ upanja, da bo izvoljen za predsednika Zedinjenih držav.

Gospodarstvo.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Promet meseca junija 1912: 1352 strank je vložilo 791.671 K 33 vin.; 1398 strank je dvignilo 760.013 K 60 vinarjev. Stanje vlog 42.780.274 kron 17 vin. Število vložnih knjižic 29.160. V II. četrtletju 1912 se je hipotečnih in občinskih osojil izplačalo 878.229K 2 vin.; vrnilo 680.494 K 51 vin. Stanje posojil 35.221.412 K 32 v.

Listnica uredništva.

Gosp. Stanko Ribnikar, c. kr. davčni asistent v Zužemperku: Potrjujemo, da niste pisec dopisov iz Žežemperka, ki so bili letos v »Slov. Narodu« objavljeni.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

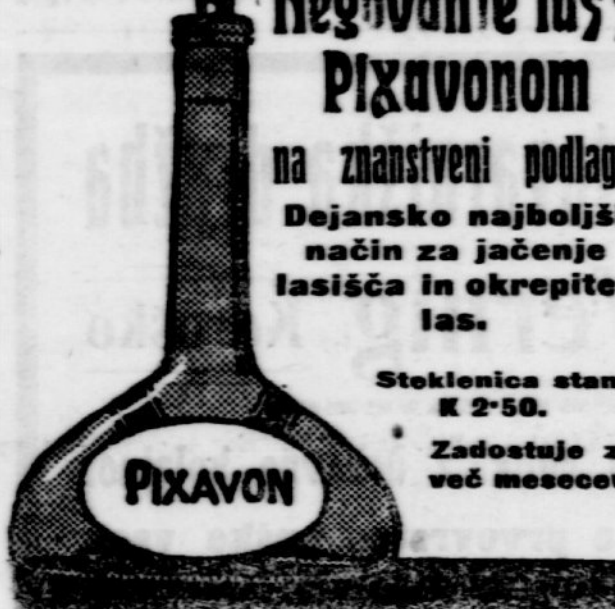
Umrli so v Ljubljani:

V deželni bolnici:

Dne 30. junija: Fran Primar, ubožec, 32 let.

Dne 1. julija: Marija Puntar, užitkarica, 70 let.

Negovanje las s Pixavonom
na znanstveni podlagi.
Dejansko najboljši način za jačjenje lasišča in okrepitev las.

Steklenica stane K 2-50.
Zadostuje za več mesecev.

Javna zahvala.

Ker so bili otroci tukajšnje šole o priliki izleta na Sv. Goro tako dobro pogosteni in obdarovani, se zahvaljujem tem potom vsem blagim dobrotnikom in prijateljem šole, ki so k temu pripomogli. Posebno se zahvalim č. g. kaplanu Jakobu Palir vlec. obiteljsma Levstik in Jazbec ter gospodu Francu Strasner.

Šolsko vodstvu v Orešju

1. julija 1912.

Josip Roš
šol. vodja

Meteorološko poročilo.

Vilnus nad morjem 300-2		Srednji zračni tlak 30-76 mm			
Julija	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
3	2. pop.	733-7	23-4	sr. svzh.	del. jasno
"	9. zv.	733-5	17-1	sl. jzh.	dež
4	7. zj.	733-5	14-5	sl. vzh.	pol. oblak.

Srednja včerašnja temperatura 19-0°, norm. 19-3° Padavina v 24 urah 8-4 mm.

Vodja podružnice

se išče za tvorniško zalogo,

ki se ima ustanoviti, z letnimi dohodki, seveda ob primerni spretnosti, okoli 15000 K. Strokovnega znanja ni treba, ker ga bo tvornica sama uvedla. Samo solventni gospodje z lastno gotovino okoli 3—5000 K naj natančne ponudbe z navedbo starosti pošljejo na Rudolf Henze, Dunaj 1, Seilerstätte 2 pod šifro: W. M. 8224. 2380

E 48/12-6

Dražbeni oklic.

2385

Dne 8. julija 1912 dopoldne ob 9. uri prodajo se v Ljubljani, Kongresni trg št. 9. na javni dražbi: prodajalniška oprava, slike, knjige, muzikalije, dve registrirni blagajni.

Predmeti se lahko ogledajo dne 8. julija 1912 dopoldne med 9—1/10 uro na mestu prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani, odd. V.,

dne 20. junija 1912.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 4. julija 1912.

Termin.

Pšenica za oktober 1912.	za 50 kg	11-53
Pšenica za april 1913.	za 50 kg	11-84
Rž za oktober 1912.	za 50 kg	9-41
Oves za oktober 1912.	za 50 kg	9-36
Koruzna za julij 1912.	za 50 kg	8-76
Koruzna za avgust 1912.	za 50 kg	8-81
Koruzna za maj 1913.	za 60 kg	7-57

Sijajen postranski zaslužek

dobe osebe vsakega stanu brez opustitve poklica. Ponudbe pod »E. S. 1012« na anončno ekspedicijo J. Rafael na Dunaju, Graben 28. 2315

Učiteljica

išče za počitnice

primerne opavila.

Ponudbe na uprav. »Slov. Naroda«. 2378

Sprejme se takoj 2376

kavarniški učenec

Vprašati je v kavarni »Central« v Ljubljani.

Trgovski potnik

usnjarske stroke želi spremeniti svoje mesto,

vpeljan po vseh slovenskih provincah, kakor tudi na zgornjem Koroškem. Najraje bi prevzel mesto v Ljubljani ali Trstu. — Prijazne ponudbe pod »Potnik 300« na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 2375

Pri izvrševanju kanalizacije v Banjaluki se sprejmejo 2383

betonirji in delavci

za izdelovanje cementnih cevi.

Prijave na J. Dubský & Co. Zagreb.

Dobro idoča

gostilna v Mariboru

s hišo in vrtom se zaradi bolezni

takoj prodaja iz proste roke z vso opravo.

Dopisi naj se pošljejo na uprav. »Slovenskega Naroda«. 2389

Rudarji.

30—40 mladih rudarjev,

kopačev, dobi ob takojšnjem na-

stopu trajnega opravlja .:

v zlatem rudniku Roudny, pošta Zvěstov na Češkem in naj se ponudbe pošljejo tjakaj do 15. t. m. 2381

Prodaja se onozadstropna

hiša

v mestu na Spodnjem Štajerskem

Izvrstna lega za trgovino, z gospodarskim poslopljem, velikim vrtom in travni: niki, v drugem volilnem razredu. :: Ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 2384

Telefon št. 16.

Leta 1887. ustanovljena delniška družba

427

Telefon št. 16.

KRANJSKA STAVBINSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

Stavbno podjetništvo; pisarna za arhitekture in stavbotekniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbna in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kozzech in na Viču; kamnolomi v Podpebi in v Opatiji. — Priporoča se za stavbna dela vsake vrste.

Pri ljubljanskem gradu!

Emil Dobrič, Ljubljana,
Prešernova ulica št. 9, poleg c. kr. glavne pošte
trgovina z galanterijo, igračami itd.
Povodom prirojanja veseličnih srečelovov priporoča
veliko izbiri dobrotkov po zelo nizkih cenah!

Dva dijaka

se sprejmeta 2326
za prihodnje šolsko leto na stanovanje in hrano.
Gospeska ulica 6, I. nadst.

Trgovski pomočnik

19 let star zmožen slovenskega in nemškega jezika kakor tudi specerijske, železninske in manufakturne stroke, ter pri nakupovanju deželnih pridelkov, želi vstopiti s 1. julijem ali pa pozneje.
Cenjeni dopisi pod I. M. I. Sovnica ob Savi. 2358

Kupi se vodna moč

za 50—100 konjskih sil.
Vodna sila je lahko že uporabljena ali tudi ne. Kupi se even. tudi zraven stoječe poslopje (mlin, žaga itd.) Od železnice ne sme biti več kot 3/4 ure oddaljena. — Ponudi naj se pod šifro „Vodna moč 350“ na upravnistvo „Slov. Naroda“ in sicer se naj navede le skupna cena in kje leži ponudeno. 2352

BLUZE,

krila, kostume, plašče, polerine, predpasnike, otroške oblekice
plaščke, klobučke, havybice, cepice, higijenične potrebščine za novorojenčke in vsako modno blago pošilja na izbiro

M. Kristofič-Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9.

Prva avstr. zavarovalnica proti tatinskemu vladu v Ljubljani, Wolfova ulica št. 6.

katera zavaruje: na življenje, proti tatvini, proti požaru, nezgodam itd.
sprejme več zanesljivih in spretnih 2127

potovalcev

z proti visoki proviziji :

Na dobele in drobno
po nizkih cenah priporočam svojo
bogato založeno 27

trgovino

z galanterijskim in vseh vrst kramarskim blagom in pleteninami.

354 **Devocionalije**
in vse vrste blago za božja pota.

Tvorniška zaloga kranjskih glavnikov.

Anton Škof
Ernest Jernikarjev naslednik
Domačka cesta, v bližini gostilne št. 6.

Mestni dekliški licej. Vpisovanje

za deklice, ki hočejo vstopiti v I. razred ali nanovo v kak višji razred, bode 2243

v soboto, 6. julija, od 3.—5. ure popoldne.

Oglasiti se je v spremstvu roditeljev ali njih namestnikov s krstnim ali rojstnim listom in z zadnjim šolskim izpričevalom.

Sprejemni izpiti bodo dne 8. julija ob 8. uri zjutraj.

Natančneje v zavodu na črni deski. **Ravnateljstvo.**

Slovenska trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg št. 2,

s pravico javnosti vsled razpisa c. kr. ministerstva za bogočastje in uk z dne 20. avg. 1911, šte. 14.649.

Sprejemno naznanilo.

V dvorazredno Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani se bodo sprejemali učenci dne 6. in 7. julija ter 16. septembra t. l. od 10.—12. dop.

V pripravljani razred se sprejemajo učenci, ki so stari vsaj 13 let ter so dovršili najmanj štiri razrede ljudske šole.

V I. letnik se pa sprejemajo učenci, ki so stari najmanj 14 let in ki napravijo posebno sprejemno skušnjo. Brez sprejemne skušnje se sprejmejo v I. letnik le učenci, ki so z vsaj zadostnim uspehom dovršili 4. razred kake srednje ali meščanske šole.

Pri sprejemu imajo prednost sinovi trgovcev in obrtnikov.

K vpisu naj pridejo učenci v spremstvu staršev ali njih namestnikov ter naj prinesejo **krstni list, zadnje šolsko izpričevalo in K 15**— vpisnine in prispevka k učilom.

Ostala pojasnila daje — tudi pismenim potom —

V Ljubljani, 20. junija 1912. **ravnateljstvo.**

Prva borovska orožnotovarniška družba**Borovlje Peter Wernig Koroško**

družba z omejeno zavezo.

Na I. mednarodni lovski razstavi odlik. z državno kolajno.

Izdeluje najnovejše in priznane prvovrstne puške vseh sestav, za drob in kroglo z najboljšim stroelnim učinkom.

Prevzema vsakovrstna popravila in predelavanja pod polnim jamstvom in po najnižji ceni. — Ceniki brezplačno in pošt. presto.

Zaradi opustitve

raznih vrst perila in švicarskih vezenin posameznih prtov in spodnjih kril, se prodaja po zelo nizkih cenah.

Opreme za neveste

Platno, šifon in švicarske vezenine se kupijo zelo ugodno, dalje rjuhe, brisalke, prti, prtiči, oprave za kavu, nogavice in žepni robci.

Perilo „TETRA“

za gospode in gospe, kdor trpi na protinu, revmatizmu, ischiasu, naj nosi le to perilo.

Opreme za novorojenčke.

Anton Šarc Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

Perilo o krasni izbiri.

Modna in športna trgovina

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte

Srajce hlače nogavice žepni robci kranjate naramnice i. t. d.

Za svojo parno žago iščem

kurjača

Zelasi naj se direktno pri **Martianu Vorniku** posestniku v Iškivsi p. Studenec-Ig pod Ljubljano. 2371

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 101 vplačili.

„SLAVIJA“

— vzajemne zavarovalna banka v Pragi. —

Resnični fond K 52.750.000-00. — Kapitalno odločeno in kapitalije K 115.300.000-00.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vsakozki slovensko-narodno upravo.

Vse pojavnosti dajmo čigar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospeski ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in občnokoristne namene.